

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

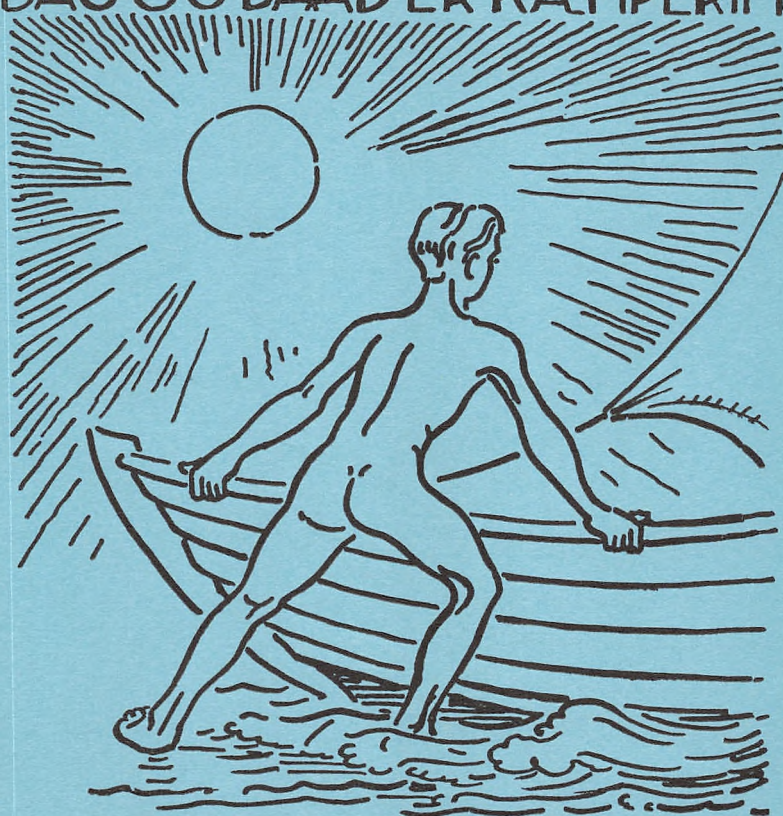
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

12

GLÅMSBIERG FRI- OG EFTERSKOLES ÅRSSKRIFT

DAG OG DAAD ER KÆMPERIM

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1

9

5

6

Statens pædagogiske Studiesamling
København

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLES

ÅRSSKRIFT

Dag og dåd er kæmperim

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1956

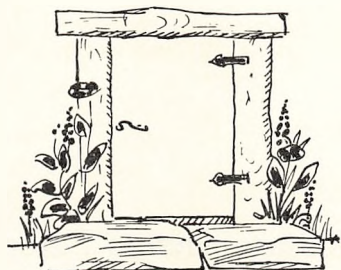
Statens pædagogiske Studiesamling
København

INDHOLD

Norman Lindtner: Adjø	3
Gunnar Olsen: Modsætningernes Europa	4
Bjørn Hansen: En 25-års jubilar ser tilbage	9
Poul Uhrenholdt Petersen: Men det er sandt — —	13
Gunnar Olsen: Studenterkursus i Glamsbjerg	18
Norman Lindtner: En skole for mennesker	22
Gunner Planck: En finlandssvensk ungdomsforening	26
Nils Christiansen: Kollegianer på »4. maj kollegium«	31
Noter	35
Nyt om gamle elever	38
Marie Olsen: Fra november til november	47
Andreas Worm: England 1956	55
Efterskolen 1955–56	58
Eksamensholdet 1956	61
Hilsener	62
Oplysninger — elevmøde	63
Regnskab	64

*Vignetterne er udført af
lærer J. Kongstad*

Adjø.

(Fra foredraget: »Kan vi alle dikte?« ved Norman Lindtner.)

Jeg ble visst en smule forbannet*)
– det var jo en bagatell –
og ordene falt nok litt blandet,
til døren slo i med et smell.

Et ord som blir skreket i sinne
– en dør som blir smelt igjen –
er nå blitt det siste minne,
om ham som igår var min venn.

Idag står jeg taus ved din kiste
– hører ekko fra dørens smell –
min Gud, om jeg bare visste,
at det var vårt siste farvel!

*) Det norske ord *forbannet* kan på dansk oversættes ved: *indestængt* *harmfuld*.

Modsatningernes Europa.

Rejsebeskrivelser skal man ikke opvarte med i en tid, hvor alle rejser. Så skal de i hvert fald skrives af en digter eller ledsages af farvefilm eller andet, der kan lokke dem ned. Jeg skal derfor heller ikke forsøge mig med noget af den art, men kun drage et par oplevelser frem, der for mig er kommet til at stå som et symbol på den underlige verden, vi lever i.

Gamle elever, der har hørt mig fortælle om Albert Schweitzer, vil måske nikke genkendende ved navnet Günsbach. Det er Schweitzers barndomsby (men ikke hans fødeby). Her har han med den trofasthed, der er et fremtrædende karaktertræk hos ham, også valgt at have sit europæiske hjem, stedet, hvor han holder til, når han ikke er i Afrika eller på en af sine mange foredrags- eller koncertrejser.

Man kan opdele sine oplevelser på rejser i to slags: dem, man hjemmefra havde planlagt og derfor er forberedt på, og dem, man uventet kommer ud for, og som på grund af uventetheden virker meget stærkt.

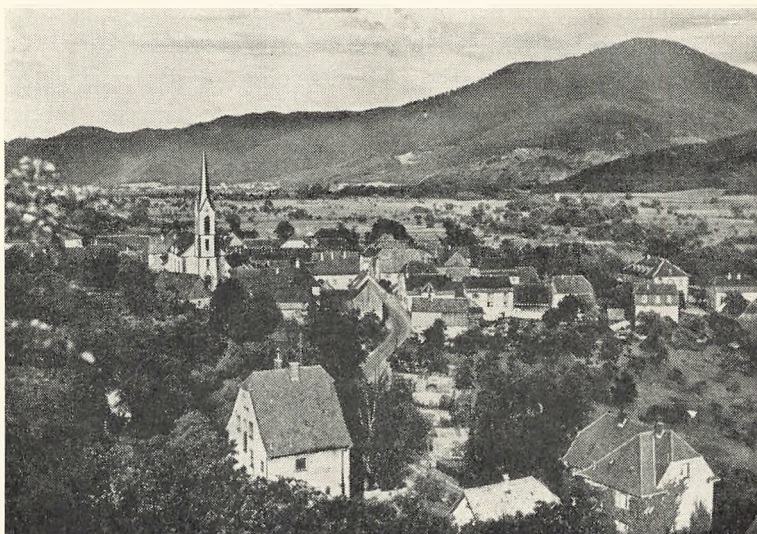
Et besøg i Albert Schweitzers by var planlagt og gennemførtes efter planen. Fra den store by, Colmar, hvor vi ledte efter statuen med den negerskulptur, der havde gjort så stærkt indtryk på den unge Albert Schweitzer, men kun fik at vide, at den var fuldkommen udslettet under bombeangreb – vi så kun stedet, hvor den havde stået, altså fra Colmar drejede vi mod vest og kørte ud gennem Münsterdalen, en pragtfuld vej, der snoede sig mellem de lave, skovklædte bjerge. Günsbach ligger halvt oppe på bjergskråningen, en tæt sammenbygget by med ganske smalle gader, som bilen kun med besvær krøb igennem, forekom det os da. Vi kørte lige op til kirken, hvor vi gik ind. Den har den

ejendommelighed, at den anvendes til gudstjeneste både af katolikker og protestanter. Kirkens indre er indrettet derefter. Det katolske højalter står i en særlig udbygning, og der er et gitter, som trækkes for, når kirken benyttes af protestanterne. Iøvrigt er det et kummerligt rum, der kun opvarmes af to store kakkellovne placeret i kirkens længdeakse. Fra ovnene går lange rør henover menighedens hoveder ud til skorstene i kirkens side. Det er yderst primitivt. Men det, at kirken i fred og fordragelighed kan bruges af begge parter, kom for Schweitzer til at stå som et symbol på den måde, mennesker skal leve sammen på.

Pladsen uden om kirken – kirkegården ligger andetsteds – er tilgroet med ukrudt helt op til kirkens mure. Fra kirken snor vejen sig om til et villakvarter i byens udkant, og her ligger Albert Schweitzers hus, en rummelig bygning, der væsentligst består af gæsteværelser. Her modtager han gæster fra hele verden. Desværre er Albert Schweitzer selv i Afrika for tiden, så vi må nøjes med at se på omgivelserne. På en lille beværtning spørger vi ud om Schweitzer, og der tales med stor ærbødighed om byens berømte søn.

Alt her er stille og fredeligt, og omgivelserne er skønne. Man forstår godt, at her må være ideelt at hvile ud. Albert Schweitzers livsskæbne og livsværk er kendt af de fleste. Hans gerning blandt negrene i det mørke Afrika og hans indsats mod kulturens forfald førte til, at man gav ham nobelprisen. Og om nogen har fortjent den, da er det ham. Jeg har gennem årene beskæftiget mig så meget med hans liv og værker, at det for mig blev noget af en pilgrimsfærd at gå på disse steder. Den livsanskuelse, han ikke alene har doceret, men også levet, er et lyspunkt i en verden, hvor egoismen fejrer fæle triumfer.

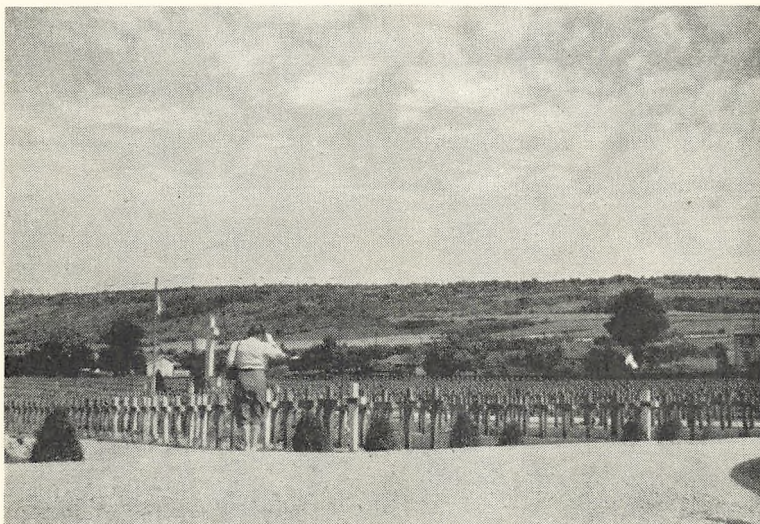
Helt anderledes faldt det, at vi kom til at besøge både første og anden verdenskrigs slagmarker. På kortet kunne vi se, at det kun blev en lille omvej for os at køre over Verdun, og så drejede vi da af fra vor i forvejen fastlagte rute og kørte ind gennem disse egne, hvor praktisk taget hver tomme jord er gennemvædet med blod. Kampene om Verdun i krigen 1914–18 kom til at koste lige så mange menneskeliv som hele anden verdenskrig. Inden vi nordfra kører ind i byen, finder vi til

Günsbach (i forgr. tilhøjre Alb. Schweitzers hus).

højre den vældige kirkegård, der rummer tusinder af krigergrave. Her ligger de, alle de mange, der gav deres liv i det gigantiske opgør mellem Tyskland og de allierede. Hver grav markeres af et simpelt cementkors med den faldnes navn. Endeløse rækker af kors tæt ved siden af hinanden. Var det i filmen »Intet nyt fra vestfronten«, at vi så disse krigergrave, så dem åbne sig og soldaterne stige op og marchere frem i en harmdirrende protest mod krig og vold. Billederne fra filmen dukker op i min erindring, mens jeg står og ser ud over disse tusinder af grave. Hvornår rejser – ikke de døde – men de levende sig i en flam-mende protest mod krigens meningsløshed? Det er ikke de ukendte soldaters grave, der står et navn på hvert eneste kors. Det skal nok også vise sig, at her er danske navne imellem. Mange unge sønderjyder, tvunget ind i tysk krigstjeneste, fandt deres grav her. Første verdenskrig sluttede for snart fyrretyve år siden – endnu lå der friske blomster på enkelte grave. De sidste tårer er endnu ikke grædt.

Anden verdenskrig stødte vi mere tilfældigt på sporene af. Den spredte jo sine rædsler ud over langt større områder, fik

Verduns grave.

sine slagmarker så at sige over hele kloden. Medens slagmarkerne fra første verdenskrig snart kan nævnes, ser det helt anderledes ud, hvad anden verdenskrig angår. Så da vi en midtdag sad hyggeligt og fredeligt og hvilede ud i en lille skov, udbrød jeg pludseligt: »Ved I, hvor vi opholder os? Midt i Maginotlinjen«. Til forklaring tjener, at Maginotlinjen var den franske befæstning fra syd til nord ind mod Tyskland. Man mente, at den var uindtagelig, og i trekvart år lå tyskerne og franskmændene på hver sin side af den uden at komme videre. Så i juni 1940 klarede tyskerne at rende denne befæstning over ende på få dage. Hundreder af kilometer strakte befæstningsværkerne sig, ikke mure eller volde, men betonforter gravet ned i jorden. Nu er det, der ragede op, dels sprængt, dels gemt i et vildnis af nælder og tjørnekrat. Man kan udmærket køre forbi uden at opdage, hvad det er, man passerer.

Vort andet møde med anden verdenskrig var lige så tilfældigt. En dag på hjemrejsen holdt vi rast i Siegfriedlinjens ruiner. Så langt øjet rakte, lå betonstillingerne, men de fleste af dem sprængt, så de ikke længere kan anvendes.

I Maginotlinjen.

Endnu vil mange år gå, før de sidste spor af de store krige er slettede. Men som på vulkanernes sider nye kulturer blomstrer op efter hvert udbrud, hvor voldsomt dette end har været, så er den ukuelige menneskeslægt i fuld gang med opbygningen, så snart en krig er sluttet.

I disse dage har vi ved rædselsbudskaberne fra det stakkels Ungarn igen følt krigstruslen over os. Så mindes vi gravene ved Verdun, vi mindes alle de tårer, der er grædt, alle de håb, der er kvalt, alle de liv, der er ebbet så alt for tidligt ud. Vi mindes jern og beton fra Maginot- og Siegfriedlinjerne, vi mindes storheds og forfængeligheds undergang.

Men vi mindes også det stille, fredelige Günsbach og Albert Schweitzers liv og gerning. Og et lille håb spirer frem i mørket. Alt er dog ikke tabt. Ordene lyder til os: Det samme sindelag være i Eder, som var i Vorherre Jesu Kristus! Schweitzer siger et sted, at det er ikke nok at være pacifist, fredsven. Der må mere til, vort liv, vor gerning må ind i en aktiv indsats for freden på jorden. Sådan har hans været det. Det taler manende ord til os.

Gunnar Olsen.

»En 25-års jubilar ser tilbage«.

Overskriften er i citationstegn – opgaven er stillet.

Havde det været en fristil, ville overskriften formentlig være blevet vort gamle kendingsmærke: De tre store og de syv små.

Men indholdet ville nok være blevet det samme. – 3 plus 7 er 10, og 10 var vi, da vi hjemkommen fra Københavns universitet med et eksamensbevis i 1931 sagde friskolen farvel efter 2 års slid for nu 25 år efter at mødes alle 10 en junisøndag 1956.

Var det slid?

Nej – vi huskede intet herom – vi husker de 2 år, vor skole og vore lærere, men ikke for sliddets skyld, og dog fik vi alle det, der kaldes en god eksamen, vi fik alle omtrent samme pointstal.

Vi husker, fordi det var 2 år, der prentede sig i det unge, modtagelige sind og gav os en ballast, der endnu kan give balance, når magsvejr afløses af storm. Vi husker vor gamle skole, men ikke for de tillærte færdigheders skyld – færdighederne var til syvende og sidst kun et grundlag at bygge videre på, og i den bygning, der siden er rejst, kan sten måske peges ud, men de bliver dog kun til sten i muren.

Det håndgribelige, hvor håndgribeligt det end har været og måske stadig er, er ikke det, der tæller.

Lad os sige det lidt højtideligt: Det, der har haft blivende værdi, det, der har placeret vor gamle skole i vort liv, det er det uhåndgribelige – det er livsholdningen, det er skolens ånd, som vi vel ikke dengang særlig bevidst oplevede den i vor skoletid. Det er vore gamle lærere, det er først og sidst forstander

Skriver. Det var ikke undervisningen om, at $(a + b)^2$ i opløst tilstand er lig $a^2 + b^2 + 2ab$. At få denne viden er ikke et særligt privilegium for os fra Glamsbjerg friskole, men måden, vi fik denne viden på, undervisningens uhåndgribelige indhold, blev oplevelsen af det fællesskab, der ikke blot bandt os 10 sammen, men også knyttede usynlige bånd mellem os og skolen.

Og heri er en væsentlig forklaring på, at vi alle mødtes på skolen 25 år efter, og at det blev helt klart for os, at de 2 år også var blevet til en del af hvert af de 25 år, der var gået siden.

Vi råbte hurra for det håndgribelige skoleresultat i 1931, men siden – da vi mødtes 25 år efter, var det ikke dette, vi råbte hurra for, det betød så lidt, det var ikke det, der samlede os.

Ingen af os kunne huske de nøjagtige pointstal eller den indbyrdes placering. Intet betød mindre end begrebet duks og fuks.

»Kan I huske dengang, vi slog frk. Nielsens ur i stykker?«

Jo – vi kunne huske – ingen af os ville gå til bekendelse, efter timen stillede vi alle i hendes stue for at dele skylden ligeligt mellem os.

Hvorfor gjorde vi dette, og hvorfor mødte vi alle – fordi vi havde oplevet, at det, der gjorde ondt, ikke var et revnet urglas, men det, at vi ville skulke fra et ansvar. Urglasset var uden værdi, det drejede sig om noget andet. Da vi mødte i stuen, græd frk. Nielsen – græd af glæde over os 10 knægte i alderen fra 16–22 år, sådan oplevede vi det, og sådan oplevede vi, hvilken værdi der kan ligge i at tage et ansvar.

Vi havde ingen piger i klassen – eller rettere, de 3 piger, vi havde, forlod os efter 3 mdrs. forløb.

Men skolen havde blandt sine elever andre jævnaldrende piger. –

»Kan du huske Ruth?« – »Jo – det kunne være morsomt at hilse på hende«. Ja – måske, men det er næppe sandsynligt – Ruth repræsenterede noget uhåndgribeligt fra den tid.

»Kan du huske, du en dag, du ikke havde set et glimt af hende i frikvarteret, cyklede til den fjerne hjemby, hun som togbarn boede i for at købe en kraveknop i hendes fars butik -- har du iøvrigt overhovedet nogensinde snakket med hende?«

Jo – der var nok vekslet enkelte bemærkninger om vind og vejr og andre helt neutrale emner, og selvfølgelig dukkede i erindringen frem cykleturen til den fjerne by, fordi der ikke var penge til anden befording, og købet af den helt overflødige kraveknop – skjorterne havde påsyede knapper – skyldtes, at det vist var det eneste, der i den butik kunne købes for 2 øre -- men besøget blev kronet med held, hun var ikke syg, hun blev i et glimt set bag en dør – sky som du selv – men turen var vellykket. Siden denne dag tog skyheden til, og selv med cyklen klarede ikke længere afstanden.

Nu glemt og dog et minde, der nu mer end 25 år efter trådte frem, ikke om den håndgribelige Ruth, men om ungdomstidens bevægede følelsesliv, som vor gamle skole var med til at give ramme.

Vi var blevet forskellige – vel også meget forskellige – vort arbejde og vore anskuelser havde ført os langt fra hinanden, men den gamle klasse genopstod lyslevende, da vi denne juni-søndag 1956 – 25 år efter – mødtes på vor gamle skole – mødtes alle 10.

Vi savnede Skriver blandt os, og vi glædede os over, at fru Skriver, frk. Espensen og Garly ville være sammen med os, og vi var stolte af, at frk. Nielsen fra sin sygeseng kunne huske hver af os og i sin erindring genkalde vort gamle fællesskab.

Og knaphulsblomsten til hver enkelt fra Signe Stenbæk blev til mere end en hilsen – hvordan gik det til, at hun, yngre end

klassens ældste og mindre end os alle, lige fra seminariet kunne gå ind som kammerat blandt os og blive os en myndig lærer?

Og skolen – ja, huset var forandret – blevet større – men vi fandt vore gamle pladser, vi fandt vor gamle skole. Skolens nuværende forstanderpar hjalp os også hermed, deres modtagelse af os 10 fremmede knægte fra 1931 var for os en oplevelse af, at vor gamle skole stadig lever.

Bjørn Hansen, en af de 7 små.

Men det er sandt . . .

(Fra Martin A. Hansen: Agerhønen.)

De sidder på loftsværelset, det er drengenes eget værelse, og det er indrettet med en hjemmelavet lampe ved hver seng, så drenge kan ligge og læse i sengen og selv slukke, når de vil sove, om ellers ikke søvnen, der lumsk og lådden har let spil med drenge, der trives bedst ude, overrumplende lister bogen ud af hænderne på dem, og dermed slutter dagens cirkel.

Men i aften er der ingen bøger til at binde drengenes hænder. Den ene sidder op i sengen og gynger kroppen frem og tilbage, den anden ligger på albuen og har øjnene hos far, der læser højt for dem. Kindernes farve og den gode røgslugt i rummet fortæller om det skarpe efterårsvejr udenfor. Digteren fortæller om den hvileløse landstryger, blæsten, der drager forbi derude i mørket og i forbifarten jager en lang arm ned gennem skorstenen, så ovnen lader røg gå fra sig. Det er en stor digter, der fortæller, så de fornemmer alle tre ham, der står uden for ruden og kikker ind. Og selv om det egentlig er en sørgelig fortælling om håbløs fattigdom i den triste landarbejderstue, føler ingen af dem uhygge. Landstrygeren derude er ingen ond magt. Faderen læser avis, det samme stykke om og om igen, moderen stopper strømper, og børnene læser trykkede og helt tavse i gamle ugeblade. Men de er ikke fortvivlede, og de er ikke håbløse, som vi før alt for hurtigt sagde. Der er ingen penge i huset og snart heller ikke mere mad, og arbejde er der ingen udsigt til. Men de er ikke fortvivlede, og det er eventyret i den historie, det helt uvirkelige og et rigtigt eventyr. Og det fornemmer drenge på loftet, og det sætter sig i dem som en forventning, der

langsomt vokser, så de næsten kan fornemme den rumstere inde i brystet, så levende er den. Det levende får den fra digteren, fra fortællingen. Ud fra landarbejderstuen strømmer livet og forventningen, for de venter jo. Det går pludselig op for én, at de venter, de venter på noget, måske på et under. Der er advent i stuen, gennem deres trængsler har de langsomt forberedt sig til det, der skal komme, må komme.

Det er spændende og mærkeligt; det mærkelige er, at spændingen nok er stor, men man blader ikke siderne frem for at få den udløst før tiden. Det er næsten en hellig spænding, kunne man sige, en spænding med ubønhørlig skæbne i, der kræves forberedelse, for at forløsningen kan blive lykkelig, og al forberedelse har sin tid, som man ikke ubetænksomt og voldeligt kan forandre ved, uden der sker ulykker. Ubevidst, som en undren sidder den nye erfaring i drengene på loftet, at en spændende historie ikke behøver at gøre én utålmodig, men tværtimod kan gyde en sær ro ud over ens forventning. Det er næsten, som noget stort uden for én selv har taget ens hånd og trygt, men bestemt fører os fremad.

Landarbejderfamilien har nået den yderste grænse, kan ikke nå længere ud i fattigdom. Da banker det på døren, det tror de da. Men det går langsomt op for dem, at der kun havde lydt ét bank, eller rettere slag. Som om noget var stødt mod døren. Faderen rejser sig og finder udenfor en død agerhøne, den er endnu varm, og små, blodrøde perler sidder på dens næb. De har alle dyb medfølelse med den lille fugl, men da den er død, skal den jo spises. Og nu skraber man bunden i spisekammeret, lægger en fin, hvid dug på bordet og tænder det sidste rigtige lys midt på dugen, den uhyggelige skarpe karbidlygte slukkes og sættes ud for at hvæse af. Men familien skrabede ikke bunden i spisekammeret af fortvivlelse, dette måltid blev et festmåltid, et håbets måltid. De følte alle, at agerhønen var blevet lagt ude på deres trappesten; når den i mørket var fløjet netop mod deres dør, så var den blevet ført derhen. Da vidste de, at de ikke var glemte, de var ikke alene mere.

Og det er sandt, at selv om der kun blev en lille bid til hver

af dem af den uanselige fugl, så blev de alle mætte, slutter digteren.

På loftsværelset var der længe stille, så rejste far sig og sagde godnat. Godnat, svarede drengene, og tak for historien. Mere blev der ikke talt. Det er i sig selv ejendommeligt; når børn har fået en historie, plejer der som regel at være en hel masse at spørge om. Her havde hver fået sit at tænke på, noget som krævede at blive gennemtænkt i ensomhed, eller jeg vil hellere bruge ordet gennemlevet.

Det er kun store digtere, der formår at skrive sådan, at både børn og voksne bliver revet med.

Nå, men jeg må stoppe et øjeblik for at gå ind og høre radioavisen. Selv om jeg helst vil lade være og i stedet blive siddende her og beskæftige mig med livet i bøgerne, kan jeg ikke. Jeg trækkes ind til radioen, og der sidder jeg nu og lytter til de grusomheder, menneske tilføjer menneske rundt om i verden. Jeg oprøres, så jeg kommer til at ryste og må op at gå. Jeg er magtesløs og kan ikke hjælpe ungarene i deres fortvivlede kamp mod en nådeløs gangsterkolos. I dette øjeblik myrdes og martres mennesker, og jeg kan intet stille op, kun være passiv tilskuer.

Og jeg må gå tilbage til mit skrivebord for at prøve at finde tråden igen. Læs det igennem, du har skrevet. Ja, jo, det lyder meget pænt, det synes min kone også, men hvor er man led ved det, hvor er det betydningsløst, du sidder her med en pen i hånden og rundt om regerer terror og våben.

Riv det i stykker, flå det og smid det bort!

Men der er alligevel noget ved et stykke beskrevet papir, hvor man har prøvet at give noget af sig selv, der er noget magtfuldt, som får én til at tøve.

Den hånd har jo også fattet om andet end pennen, en gang var det stål, velsmurt stål, der kunne dræbe, og da ønskede du en pen. Dengang havde du ikke tid til at tænke, om det nu også var rigtigt at dræbe mennesker. Du dræbte ikke – nejvel, men er det din fortjeneste, du havde gjort det, om du havde fået ordre. Nu var det andre, der fik ordrerne, og de dræbte, og de går sammen med dig i dag. Det var dem, der gjorde det beskidte

arbejde, for at du kan nyde friheden i dag. Og de havde ikke kampens ophidselse i sig til hjælp, de måtte alene gå gennem gaderne med det mål at dræbe et enkelt menneske, en stikker. Med koldt blod ringe på døren, og så, når han lukkede op, hæve pistolen og skyde ham. Dernæst gå ned ad trappen igen, ud på gaden mellem andre mennesker – og leve videre. Det kunne have været dig. Ville du have kunnet løfte det ansvar, besvare det spørgsmål, om det er tilladt at slå ihjel? Og bliver det ikke besvaret, kan du ikke leve videre i den frihed, du kæmpede dig til.

Det svar kan ikke gives med våben, kun med tanken.

Svaret er givet, det blev givet af Martin A. Hansen under besættelsen. Mens vi valgte det lette, at bruge våbnene, sad digteren ved sit skrivebord og kæmpede med pennen og tankerne. Han påtog sig gennem sit forsvar af stikkerdrabene i den illegale presse det tunge ansvar for alle os, der ikke havde ro til at tænke og vel heller ikke kræfter og lyst.

Men det er en meget tungere kamp at give os det moralske eller etiske rygstød for vore gerninger, end det er for os at udføre dem.

Jeg husker en aften i et snævert køkken bag en café nede ved kanalerne i København. Vi kom der undertiden for at få en gang varm mad. Mens vi sad og spiste, bankede det på døren, og et par unge fyre kom ind. Det første, de gjorde, var at trække deres pistoler op og sikre dem og lægge dem på køkkenbordet. Det var en stiltiende aftale at gøre det. De var trætte og blege i ansigterne, og øjnene var uden glans; uden smil satte de sig og fik øl og mad. Pludselig lagde den ene sig ind over bordet og græd. Vi gav os til at snakke højrøstet sammen og lod, som vi ikke bemærkede noget. Så rejste han hovedet og skreg: I behøver ikke være så satans hensynsfulde. Jeg har været ude og knalde et svin. Og jeg griner, forstår I, griner ad helvede til.

Det kunne være dig.

Idag er den unge frihedskæmper ungærer, og han opfører sig som den danske, og som du vil gøre. Vi kan ikke udholde at være redskab for terror og vold og leve i rå bloddunst og så

bagefter leve videre i en fredelig verden. Vi må have nogen til at genskabe mennesket og troen i os.

Og det hjælper digteren os til. Vel at mærke den ansvarsbevidste digter.

Og nu er jeg da igen nået tilbage til litteraturen og det »skinliv«, der leves der. Nej, det er ikke skinliv, der leves hos den sande digter, det er virkeligt liv, der kan vække noget hos både børn og voksne. Vi er indrettet sådan, at vi i sol og medvind kun ser livet som smukt og lyst, mens vi, som verden er idag, kun ser det snavsede, mørke og håbløse. Digteren hjælper os til i mørke stunder at skabe lys i os, og i lyse stunder minder han os om alvoren bag det hele.

Men da er det at sidde med pennen i hånden slet ikke betydningsløst, vi må bringe det videre, som har hjulpet os i vore kriser og skabt nyt liv. Altså skal man fortsætte med at læse for sine børn og fortælle andre om de digterværker, der har givet én indhold i tilværelsen.

Og det er for mig blandt andet Martin A. Hansen, og som de mest tilgængelige af hans bøger vil jeg bede jer læse novellsamlingerne Agerhønen, Tornebusken, Paradisæblerne og Konkyljen samt romanerne Jonathan Smed og Lykkelige Kristoffer.

Poul Uhrenholdt Petersen.

Stunderkursus i Glamsbjerg.

I dagspressen har der i sommer adskillige gange været en om-tale af de planer, vi her i Glamsbjerg har arbejdet med, og som i al sin enkelhed går ud på, at vi agter fra august 1957 at oprette et studenterkursus i tilknytning til Glamsbjerg fri- og efterskole.

Gennem snart halvtreds år har det kunnet lade sig gøre at tage en præliminæreksamen her, men ville man videre i studerin-gerne, måtte man søge andet steds hen. Gjaldt det en studenter-eksamen, betød det enten to timers daglig togrejse til og fra et gymnasium i Odense, eller det betød ophold på et af kostgym-nasierne. Vi har gennem mange år sendt elever til Rungsted, Birkerød, Tarm eller Nyborg, og det må siges, at vore elever er blevet vel modtaget både der og i Odense. Men som udviklingen har formet sig, er antallet af elever, der går videre til en studen-tereksamen, stadig vokset, og så er den tanke nærliggende, om vi da ikke her på stedet kunne påtage os den opgave at føre dem yderligere dette stykke frem ad kundskabens vej. Det drejer sig her kun om en videreførelse af, hvad vi har i forvejen, et nyt skud på den gamle stamme, en naturlig udvidelse.

Så tidligt som i 1952 henvendte jeg mig til undervisnings-inspektøren for gymnasieskolerne for at høre hans mening om et vestfyensk studenterkursus med beliggenhed i Glamsbjerg, og jeg fik et meget imødekommande svar, der dog henviste til, at en nærmere undersøgelse af sagen ville være nødvendig. Man kan nemlig ikke frit oprette den slags kursus, der skal ministeriel tilladelse til, og den er det ikke så lige til at opnå. Det var mig bekendt, at man andetsteds i Vestfyn havde fået afslag på en lignende anmodning.

Nu var vi jo på det tidspunkt indviklet i et større byggeri, som vi måtte sætte alle kræfter ind på at gennemføre. Og derfor kom tanken om et studenterkursus til at hvile et stykke tid, men opgivet blev den ikke på noget tidspunkt.

Da vi så ved dette års begyndelse kunne se ende på byggebesværet, slog skolens formand pludselig i bordet og sagde: »Nu skal det være«, forelagde sagen i et bestyrelsesmøde og vandt fuld tilslutning for den. Sidst i januar afgik en ansøgning til undervisningsministeriet, og efter forskellig forhandling modtog vi her onsdag den 9. maj besøg af udvalget til overvejelse af gymnasieskoleforholdene. Dette udvalgs indstilling ville blive afgørende for, om vi skulle få den ønskede tilladelse eller ej.

Besøget var i enhver henseende lovende. Skolens bestyrelse samledes ved frokostkaffen med udvalgets medlemmer, det var lutter fine folk. Vi havde en hyggelig drøftelse, skolen blev beset, og det var vort indtryk, at man var overordentlig velvillig over for tanken om et studenterkursus på vor skole.

Men nogen bestemt afgørelse kan man ikke få ved en sådan lejlighed, og mens vi spændt ventede på svar, arbejdede vi videre med tingene herhjemme på egnen. Først havde vi skolens generalforsamling, hvor skolens formand, dr. Christiansen, forelagde sagen på en så dygtig og klar måde, at den gik igennem med enstemmig vedtagelse. Dersom nogen på forhånd havde næret betænkeligheder, så var de i alt fald forsvundet, som det jo ofte går, når man får besked, og som i dette tilfælde ren besked. Aftenen var en klar sejr for tanken – og for formanden.

Foruden hos forældre kredsen har planen mødt velvilje på hele egnen, først og fremmest indensogns. De lokale myndigheder er alle som een gået ind for en gennemførelse, det har været en virkelig fornøjelse at være med i dette arbejde. Det er, som om man blot har ventet på at se tanken fremsat. Måske har der hist og her naget en tvivl om, at vi kunne magte at føre det igennem, men den må vist siges at være forstummet forlængst.

Et vældigt skub fremad var det, da vi fik oplyst, at gymnasieudvalget havde anbefalet godkendelse enstemmigt. Vi havde altså ikke taget fejl af stemningen under besøget i maj.

Derfor kom det heller ikke som noget chok for os, da undervisningsministeriet i en skrivelse af 25. juli 1956 meddelte sin tilladelse til oprettelse af et studenterkursus i tilknytning til Glamsbjerg fri- og efterskole.

Tanken er ført frem fra skolen her, men der var naturligvis intet i vejen for, at man havde oprettet et studenterkursus f. eks. på fælleskommunal basis. Nu har såvel udvalg som ministerium givet udtryk for, at man ønsker, at dette studenterkursus knyttes til vor gamle skole, og det er vi alle enige om at tage som et udtryk for en vis tillid. Det har glædet os at mærke, at den samme tillid møder vi hos egnens skolefolk og alle lokale myndigheder. Det lover godt for fremtiden.

Efter at ministeriets tilladelse har givet grønt lys for arbejdets fortsættelse, har skolens bestyrelse nedsat et eget gymnasieudvalg bestående af dr. Christiansen, boghandler Aage Larsen, fabrikant Henry Jensen og mig. Uden pral skal det siges, at vi har ikke ligget på den lade side. Mange forhandlinger er allerede ført, mange undersøgelser er foretaget. Planen er af et sådant omfang, at den må føres igennem på bredest mulig basis. Økonomisk magter skolen ikke på egen hånd at stable et studenterkursus på benene; der skal mange penge til. Når kursus først er en kendsgerning og har dimetteret sit første studenterhold – og det bliver en dejlig dag, da de første Glamsbjerg-studenter sætter den hvide hue på – når først vi er nået så vidt, så kan det sagtens gå. Men starten kræver, at mange kræfter sættes ind fra alle sider. Vi har orienteret skolekommissionen, sognerådet, formanden for sognerådsforeningerne og flere andre. Vi har forhandlet med amtsskolekonsulent V. Land, og nu sidst har vi haft besøg af stiftamtmand J. Høirup, Odense, der fuldtud tilsagde os sin støtte og lovede at forelægge vor sag i skoledirektionen. Der har været noget næsten eventyrligt i at møde ubetinget velvilje hos alle. Det har været os en glæde for sagens skyld, men også på skolens vegne.

Vor næste opgave er en forhandling med undervisningsministeren, som vi har fået tilsagn om her midt i november. Den venter vi os meget af.

Sandheden er jo, at der er hårdt brug for et studenterkursus. Der oprettes stadig flere og flere eksamensskoler og præliminærkursus, det bliver stadig almindeligere at tage studentereksamen. Nu kommer endvidere de store årgange, som de eksisterende gymnasier og studenterkursus langtfra har plads til, og endelig er der jo kravet om uddannelse af flere teknikere til at klare atomalderens problemer. Kort sagt, det psykologiske øjeblik er inde.

Vi må oprette matematisk-naturvidenskabelig og nysproglig retning samtidig, hvis vort studenterkursus skal røgte sin opgave. Det vil sige, at vi skal begynde med to klasser, og at kursus vil være fuldt udbygget allerede om et år. Vi har tænkt at begynde med eftermiddagskursus i de foreliggende lokaler; og så skal der helst et byggeri i gang samtidig, hvis vi skal holde os på højde med situationen, og det skulle vi jo gerne.

Der må indrettes specialklasser til fysik, kemi og andre naturfag. Det er dyrt, men det er nødvendigt. Der skal skaffes en leder og 4-5 lærere, det bliver nok vanskeligt, men det skal gøres. Der er opgaver nok at løse, vanskeligheder at overvinde, men vi er enige om, at det er umagen værd.

Jeg har fortalt så udførligt om alt dette, fordi jeg er sikker på, at alle vore gamle elever følger udviklingen med interesse. Nogle kan måske frygte, at det hele bliver så stort, at de vil have svært ved at finde sig til rette, når de kommer på besøg. Til dem vil jeg gerne sige, at hjerterummet bliver uforandret. Andre ængstes muligvis for, at skolens gamle afdelinger: friskole, efterskole og præliminærkursus bliver stedbørn, når nu det fine nye studenterkursus kommer til. Jeg tror det ikke. I et rigtigt hjem er alle børn lige kære; sådan skal det nok også blive her. Vi venter os meget af det nye barn, men vil som kloge forældre tage os i vare for at forkæle det. Og vore tre gamle børn, der for længst er kommet til skelsår og alder, skal nok få at mærke, at kærlighed ikke taber ved at deles med flere. Men de må jo gerne som gode søskende tage kærligt mod den lille nye tilvækst, og det venter vi faktisk, at de gør.

Gunnar Olsen.

En skole for mennesker.

La oss idag pakke noen koffertter, ta med papir og blyant; og saa er vi klar til aa reise nordover. (Har alle husket aa ta med tykt og varmt tøy?)

For naa gaar ferden til Norge. —

Dem som har ski, skøyter eller annet materiell passende for vintersport maa ta det med, for vi skal til Lillehammer, Norges skisentrum og turistby over alle. Men skal vi bare dit for aa morre oss? Kan noen spørre. Nei, noen timer hver dag skal vi sette av til aandelige sysler og da besøke en skole som heter Nansenskolen — saaledes skal vi klare aa kombinere ferie og utdannelse.

Nansenskolen? Kanskje har noen av dere tidligere hørt om denne skole, men i alle fall *skal* dere alle ha kjennskap til en mann som het Fridtjof Nansen.

Ganske riktig; fredsvennen, forfatteren, polarforskeren osv. den mann som rakk saa langt som noe menneske kan rekke, men som selv aldri ble saa stor at han glemte dem som kom bak ham i rekken.

Kan saa da vi ganske alminnelige mennesker besøke en skole med et slikt ærverdig navn? Hvilke eksamener maa vi ha avlagt for aa komme inn der, og hvor mange poeng?

Alle slike spørsmaal faller bort naar vi faar vite at Nansen-skolen (eller: Norsk humanistisk akademi) tar imot alle mennesker uansett rase, religion, spraak, ideforestilling, utdannelse, eller annet som gjør oss mennesker saa forskjellige.

Hvorledes er saa en slik skoles historie?

Ganske kort skal det fortelles at i 1938 ble Anders Wyller og

teolog (naa biskop) Schjelderup nedstemt over de totalitære ideer som saa ut til aa vinne Europa for sin sak; følgelig kjøpte de en eiendom med bygning, og grunnla saa Nansenskolen. Navnet ble utvalgt fordi Nansen var den nordmann som ble mest elsket ute i verden i moderne tid.

En slik sak maa vel være proppet med regler for ditt og datt?

Som alle moderne skoler som tror paa det godes seier for mennesket i dets ytre og indre kamp forsøker Nansenskolen aa la reglementet være uskrevet, slik at hver elev som kommer for det halve vinteraar selv kan finne fram til det som for ham er verd aa sette i bestemte former.

For at alt ikke skal bli for løst og ledig, og for dem som ikke vet om de verdier mennesker i demokratier virkelig eier, blir derfor noen prinsipp innarbeidet, men ikke sprengtridd*). For eksempel vil skolen lære elevene aa verne om det frie folkestyre, dette er kanskje den aller viktigste »post« paa programmet.

Før man saa begynner aa lære de forskjellige fag blir det gjerne fortalt om: »Frihet under ansvar« av en lærer. Dette avsnitt er meget betydningsfullt, og gang paa gang kan man siden i livet huske paa det og dra nytte av den første lærdom der.

Kjærlighet til nesten er ogsaa med for aa skape styrke, og derfor har skolen dette paa sitt program.

Saa skal vi se litt paa de fag der blir undervist i: Helt fra grunnen av faar elevene sin lærdom i psykologi, filosofi, litteratur, moderne tankestrømninger, kunst m. m. m. og dette udvalg forteller oss alderen paa de elever som kommer dit. For studenter som er vant med lekselesing og pugg**) (og nesten forbud mot aa lese annet enn de forskjellige fags pensum) er skolen ypperlig, for der lærer man saa meget som ikke staar i lærebøker i gymnaset. Derfor er studenter i flertall. Men, side ved side sitter student og fisker, student og bonde, student og – kort skrevet, mennesker av begge kjønn og fra omtrent alle næringsgrener som finnes i Norge.

*) indterpet.

**) urimeligt haardt arbejde.

Noen aar sitter der så en dansk pike, eller en svensk gutt, andre aar er det en engelsk pike som kommer og ogsaa amerikane er aa se som elever.

Elevenes vinterlige antall er 40, lærernes varierende.

Angående det sistnevnte så må det nevnes at foruten skolens tre faste lærere kommer det hver uke en ny gjesteforeleser, noen uker ogsaa to. De forelesere som kommer er saakalte spesialister i sine fag, så når Jens Marinus Jensen (Danmark) eller prof. Godske (Bergen) kommer på sine besøk så er disse bare to som borger for at undervisningen er i de aller beste hender.

Lekselesing ut, pugg ut, slit ut, interesselesing inn, sundt samvær inn og livsmodenhet inn: slik kan en status bli for mange paa Nansenskolen, enten de deltar paa det halve aars kurs, eller de tar noen av de kortere sommerkurser med.

Litt om det alminnelige liv der maa det jo være morsomt aa kjenne til. Få dager etter første sammenkomst er alle *dus*, de siste dager før avskjed kan smelte selv de barskeste ishjerter – og, så vinner man så mange venner for livet. Nansenskolen er med vinterkurset ikke kun en begynnelse og en slutt. Med den største iver kontakter tidligere elever med hverandre, skolen selv er ogsaa flink aa holde rede paa sine elever; for da det stadig hender noe paa de forskjellige kulturomraader, da rykker Nansenskolen ut med et skriv til alle tidligere elever.

Aa skape fortsettelse og ikke ende, gjennom ro skape dybde, det er Nansenskolens oppgave. –

Og saa er vaar fantasiferie over, vi har vært skolens gjest en tid, og noen vil kanskje vende tilbake en gang. For bak alle disse store ord om lærdom skimter vi den største visdom, men som så altfor ofte verdens folk ser ut til aa glemme: Devisen:

Kjenn deg selv!
Elsk din neste!

Der, i gresk visdom og kristen tro bygger Nansenskolen videre paa det byggverk som er oss saa dyrebart: *Friheten*. Men for denne maa det hver dag kjempes, for den kan aldri vinnes for evig.

Og for mange er den største hjelp i denne kamp blitt Nansenskolen, der ventes paa deg der.

Vel, vil du vite mer om Nansenskolen? Søk da meg opp og spør.

Norman Lindtner.

En finlandssvensk ungdomsforening.

Et besøg med genbesøg.

Liljendal sogn er beliggende i det sydlige Finland, omtrent midtvejs mellem Helsingfors og grænsen mod Rusland. Det er et af de sogne i Øst- og Sydfinland, der har stort flertal af svensk-talende befolkning, her i Liljendal er procenten over 90.

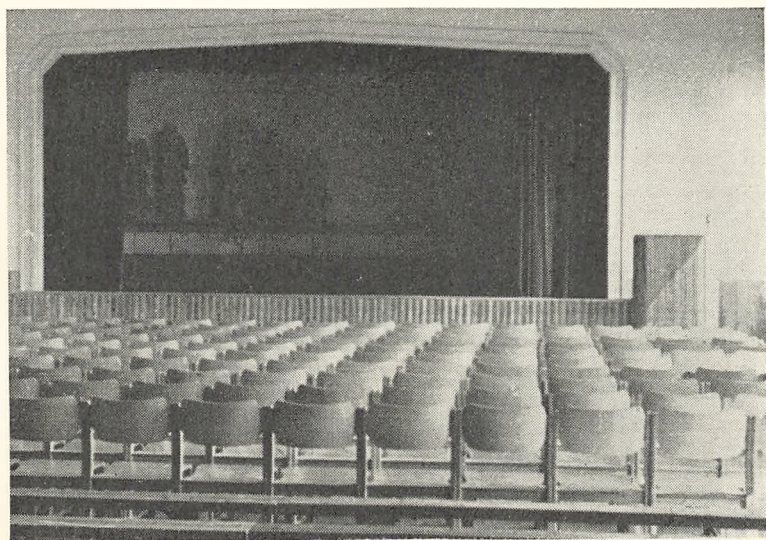
Dette sogn besøgte jeg blandt flere andre finlandssvenske, da jeg i sommer sammen med 17 unge fra Vejle Vesteregns hovedkreds af De danske Ungdomsforeninger var gæst i Åbolands og Nylands Ungdomsforbund i Sydfinland. Baggrunden for dette besøg var den, at ca. 30 medlemmer af nævnte forbund forrige sommer efter deltagelse i Nordisk Ungdomsuge i Sønderborg besøgte Give ungdomsforening et par dage. Nu var vi inviteret til genbesøg, og det blev en interessant og oplevelsesrig uge, vi tilbragte blandt gæstfri mennesker.

Vi ankom til Liljendalegnen i bussen fra Borgå, og hvor Liljendalvejen støder til hovedvejen, vi kom ad, holdt bestyrelsesmedlemmer med to Ferguson-traktorer med efterspændte gummivogne, der var pyntede med dannebrogslag og birkegrene.

Liljendalgården.

De to-tre kilometer til landsbyen blev snart tilbagelagt, og vi hoppede af ved ungdomsforeningens eget forsamlingshus, »Liljendalgården«, hvor vi skulle bespises og gøre klar til aftenfesten.

Det er det almindelige, at ungdomsforeningerne i Finland har deres eget hus. Disse ungdomshuse er som oftest store og rummelige og byggede af træ, en vare, der ikke er mangel på i Finland.

Fra Liljendalgården.

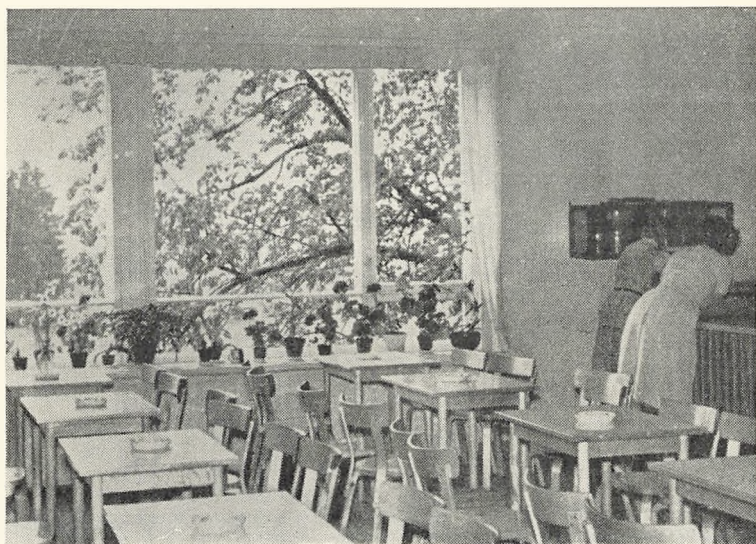
Liljendalgården er kun et par år gammel. Vi så også det gamle hus, Hembacca, der var rejst 1906, men som nu ikke var stort og tidssvarende nok.

I den ny bygning er der på forhallens ene side en stor garderobe, på den anden side et veludstyret køkken samt serveringslokale med fikse småborde; endvidere lokaler til studiekreds, klub- og gruppearbejde m. m. Men det mest præsentable lokale er dog den smukke sal med fuldt moderne scene.

Herbert Johanssons indsats.

Rejsningen af dette dejlige ungdomshus kan man særlig takke én mand for, den nuværende formand for ungdomsforeningen, gdr. Herbert Johansson. Han har været initiativtager, har planlagt arbejdet og har reddet økonomien.

Bygningen har ialt kostet 24 mill. finmark, og 20 mill. er betalt – gennem en ekstraskat på sognets befolkning. Hele sognet blev lignet, lønmodtagerne i forhold til deres skat, landmændene betalte pr. tønne land plus tømmer (næsten alle landmænd har skov). Den unge formand, der stod i spidsen for det hele,

Serveringslokalet.

havde i forvejen lagt sagen frem og fået fremgangsmåden godkendt, og kun 4 pct. af sognets folk har ikke betalt.

En hel del af arbejdet blev også ydet frivilligt af de unge. Således var der en ung pige, der kørte traktoren, da der skulle ryddes og planeres omkring Liljendalgården. Denne pige traf vi deroppe, og hun var med os på resten af turen og rejsen hjem til Danmark. Hun var nemlig fra Vester Skerninge og hedder Inge-Lise Warming. Den søde og friske unge fynbo havde været elev på en nærliggende folkehøjskole sidste vinter og var meget afholdt deroppe.

Jeg overnattede hos Herbert Johansson og havde også glæde af at være sammen med hans fader, der tidligere havde været formand for ungdomsforeningen, rigtig en gammel hædersmand og foregangsmand i sognet. Han havde været leder af det borgerlige korps – skyddskår – der på egnen, og at han selv havde været en fin skytte, beviste de mange skydemedaille og udmærkelsestegn, han havde; nogle var erhvervet for tjeneste under vinterkrigen.

Nu er de berømmelige skyddskår ikke tilladte – Rusland ønsker dem ikke!

På mejeriet.

En anden af sognets ledende mænd, vi kom i forbindelse med, var ungdomsforeningens kasserer, mejeribestyreren på Liljendal andelsmejeri. Han var egentlig schweizer af fødsel, men nu Finlandssvensker så god som nogen anden.

Han viste os mejeriet, der var noget anderledes end et almindeligt dansk a/m. Ostefremstillingen var vigtigst; der var en lille smørkærne, men ellers domineredes mejerihallen af 15 store kobberkar, og i hvert af dem blev der daglig lavet en ost på 82 kg. I kælderen lå der 1250 af disse store emmentaler-oste på lager. Der blev især eksporteret til Østtyskland.

Den store osteproduktion gav en mængde valle, som landmændene dog ikke modtog. Den blev anvendt til svineopfodring, idet der ca. 100 meter fra mejeriet findes en til mejeriet hørende stor toetages bygning, der rummer 12–1500 svin. Vallen blev pumpet hen til svinebygningen.

Ungdomsforeningens virke.

Arbejdet i Liljendal ungdomsforening former sig på samme måde som i de 300 andre ungdomsforeninger, der er sammen-sluttet i Finlands Svenska Ungdomsförbund. Det ligner også meget virksomheden i De dansk Ungdomsforeninger. Deroppe som her er ungdomsforeningerne udgået fra højskolebevægelsen og arbejder i nær tilknytning til højskolerne.

Foredrag indtager dog ikke så fremtrædende en plads i programmerne som herhjemme. Til gengæld forstår man vist bedre at aktivisere medlemmerne, end vi gør. Der dannes grupper, der arbejder som studiekredse eller sangkor, andre, der har at gøre med folkedans eller amatørteater. Endvidere klubarbejde for de helt unge og mange steder også idræt og boldspil (vi så en søndag formiddag i Borgå en volleyball-turnering inden for hovedkredsen).

Sang og amatørteater spiller en stor rolle, både i de svenske og de finske ungdomsforeninger. Næsten alle foreninger har deres

eget sangkor, og disse kor samles af og til til store sangstævner. Interessen for både professionelt teater og amatørteater er stor overalt i landet. Der siges, at der er ikke noget land i verden, hvor der i forhold til folketallet er så mange faste scener som i Finland. Jeg mindes heller ikke herhjemme noget sted at have set så godt udstyrede og indrettede scene- og omklædningsforhold uden for de rigtige teatre, som vi så i Liljendalgård.

»För hembygd, modersmål och fosterland«.

På spørgsmålet om, hvilke emner de har haft i studiekredsarbejdet, svares der samfundslære og menneskekundskab. Og så hjembygdskundskab. I forbindelse med det sidste emne havde de en hjemstavnstur rundt i sognet for at se, hvad der var kønt, og hvad der var grimt. Det, som ikke var smukt, skulle blive det, sagde de. De forstod, at kærligheden til fædrelandet skulle begynde hjemmefra.

Ved aftenfesten, hvor mange medlemmer var mødt op, gav vi danske et underholdningsprogram. Der var også indflettet et enkelt nummer fra dem selv: en skolepige, der fremsagde et fortællende, dramatisk digt. Hvor smukt det blev gjort! Lærerinden, der var i ungdomsforeningens styrelse, havde nok instrueret pigen, og gennem en samtale med hende forstod jeg, at der i skole- og ungdomsarbejdet lægges stor vægt på recitation og i det hele taget formidling af modersmålets levende ord i digt og tale. Lærerinden var forrige år med i Danmark, og hun tilstod, at hun var overrasket over at høre, hvordan vi danske sjusker med vor tale. Også i ungdomsforeningerne arbejdes der med talekunsten; jeg har set faget opført på et kursusprogram. Jo, man forstår, at det finlandssvenske mindretal må bevare sit sprog rent og uforfalsket.

Hjemstavn og modersmål. Det er ikke bare en køn talemåde, når der i et andet, ældre ungdomshus, vi var i, står de ord, der er sat over dette afsnit. Det tredje, »fosterlandet«, ja, da viser historien, at de svensktalende i Finland også har ofret for fædrelandet så vel som deres finsktalende brødre.

Gunner Planck.

Kollegianer på 4. Maj Kollegium.

I de senere år efter Danmarks befrielse er der landet over blevet oprettet en ganske speciel form for kollegier, der bærer navnet 4. Maj Kollegium. Når et kollegium oprettes i almindelighed, sker det sædvanligvis på foranledning af en person eller forening. Den idé eller det formål, som er henholdsvis personens eller foreningens ideal, overføres da på kollegiet. Vore forældre, som gennem »Frihedsfondet« har oprettet 4. Maj Kollegiet, har kæmpet for Danmarks uafhængighed og det danske folks frihed, og denne deres sag er derfor også kollegiets. Dette er i vore vedtægters § 1 formuleret således:

»Kollegiet, som for efterverdenen skal stå som et minde om frihedskampen, har til formål at være et hjem for unge mænd og kvinder, der under et fælles kollegieliv med kammerater fra andre samfundslag kan nå frem til den samhørighedsfølelse, der er en betingelse for en sund udvikling af demokrati og frisind«.

4. Maj Kollegiet i Odense eller, som det også kaldes, Frihedskollegiet, ligger i udkanten af Odense, på Østerbæksvej. Kvarteret herude er endnu kun spredt bebygget, og da kollegiebygningen ligger lidt tilbagetrukket og omgivet af et lille haveanlæg, er der særdeles fredeligt og hyggeligt.

Indvendig er kollegiet moderne og praktisk indrettet uden at være for flot. Hver kollegianer har sit fuldt møblerede værelse med en lille entré, hvor der findes en håndvask og et garderobeskab. Til kollegiet hører også en festsal, som gennem en lille mellembygning, der tillige fungerer som entré, er forbundet med det øvrige kollegium. Denne festsal er meget smukt indrettet med en lille scene, og da akustikken her er meget fin, benyttes den meget ofte til radio- og fjersynsudsendelse.

Mange forbinder med navnet 4. Maj Kollegium, at der kun optages medlemmer, hvis forældre har deltaget i modstandskampen. Dette er ikke ganske rigtigt, idet der med tiden vil være færre, som har haft tilknytning hertil, og derfor optages også nu andre som kollegianere; det medfører jo ikke på nogen måde brud på kollegiets formål.

Som det fremgår af det foregående, er fællesskabet og kammeratskabet noget af det, man fra kollegiets side lægger størst vægt på. Det giver sig udslag i flere for almindelige kollegier ukendte foranstaltninger f. eks. husgerningen, som vi selv ordner, her tænker jeg især på madlavningen. Den foregår i et af de fem køkkener (eet til tolv personer), der er fordelt på etagerne i forholdet til antallet af beboere. Mange vil måske tro, det er et minus, at man selv skal klare hele madproblemet. Sådan var også min opfattelse i begyndelsen (jeg havde ikke det ringeste kendskab til kokkegerningen), men det skeptiske blev hurtigt vendt til en vis glæde og tilfredsstillelse – maden smager jo meget bedre, når man selv roder den sammen. De fleste indretter sig på den måde, at de slutter sig sammen på såkaldte madhold, der fungerer således, at to mand laver mad og vasker op den ene dag, og den næste er det så de to andre, der må træde til. I køkkenet mødes alle gangens beboere, også de, der ikke er på madhold, ved spisetiderne; dagens begivenheder bliver drøftet, og de to, som har lavet mad den pågældende dag, bliver kritiseret (eller rost). I køkkenet sluttet således under det daglige arbejde et kammeratskab, der har stor betydning.

Et andet sted, hvor kollegianerne kommer dagligt, er i pejsestuen, der er indrettet med særligt henblik på at skabe hygge. Her findes en radiogrammofon, et lille »bibliotek« og endelig det vigtigste, de sidste nye aviser, der jo hver dag samler de fleste beboere lige efter skoletid.

Også inden for den normale læsetid kan der dog af og til hænde et og andet, som kan afbryde den daglige ro og få en hel gangs beboere til at stimle sammen. For eksempel skete det forleden aften, at et komplot tog hævn over en enkelt mand ved at give sig til at »rydde lidt op« på hans værelse; vedkommendes

motorcykle blev parkeret uden for hans dør og forskellige sindrige eksperimenter med værelsets inventar foretaget. Da den stakkels mand kom hjem, bevirkede hans raserianfald, at samtlige gangens døre gik op, og en sarkastisk latter slog ned over ham fra alle sider.

Selv om der i aftentimerne læses over det hele, er der naturligvis af og til ting, som nødvendigvis må fejres. Det kan være en fødselsdag, en pakke hjemmefra eller måske synes man slet og ret, at der må ske et eller andet (på det sidste område er det navnlig de teknikum-studerende, der fører an). Man sammenkalder så til et lille »møde«, der foregår over en kop kaffe eller måske en øl, som let kan fremskaffes fra det af myndighederne tilladte »øldepot«, værelse 38. På »mødet« diskuteres alle emner; man morer sig højlydt, og måske henter en sin guitar. Sådanne små fester foregår ofte lørdag aften, og alarmeret af latteren og musikken stimler folk sammen, og på den måde kan der let samles en anelig flok.

Det var lidt om det daglige liv, men man skal dog ikke slutte af de forholdsvis få bemærkninger om lektielæsningen og skolearbejdet, at vi forsømmer vort egentlige arbejde; sådan er det ingenlunde. Vi respekterer læsetiden, og langt det meste af dagen går med at forberede sig. Grunden til, at jeg ikke nævner det, er naturligvis, at det næppe vil interessere synderligt. — Man kender det jo forhåbentlig fra sin egen skoletid.

Som jeg har nævnt tidligere, er livet på 4. Maj Kollegiet ikke som på almindelige kollegier. Om søndagen og lørdagen og en enkelt gang også på en hverdag, arrangerer kollegianernes egen forening ofte om aftenen teatertur, foredrag, film og af og til også bal for hele kollegiet. Denne forening har vi stor glæde af, og der er altid stor tilslutning til arrangementerne, som altid er af høj kvalitet. I det sidste årstid har der således været holdt foredrag af bl. a. K. K. Steincke, dr. phil. J. Hæstrup og forfatteren Andreas Hvidberg, og flere store kunstnere har underholdt os, deriblandt digteren Frank Jæger og skuespillerinden Lillebil Ibsen. Disse gode foredrag og underholdninger var da nok heller ikke kommet i stand uden hjælp fra vor dygtige forstander, lektor

Bolvig og »4. Maj Kollegiets venner«, en forening for tidligere kollegianere.

Det var de mere ekstraordinære arrangementer, men så er der de fester og højtideligheder, som vender tilbage hvert år. Der er den såkaldte »julemik«, som foregår lige inden juleferien. Endelig er der ballerne, hvoraf der er et par stykker om året, og som indledes med en lille underholdning, og så den årlige fastelavnsfest, hvor der naturligvis er tøndeslagning.

De højtideligste dage på 4. Maj Kollegiet er dog naturligvis de kendteste datoer fra besættelsesårene. Den 29. august, der tillige er kollegiets fødselsdag, fejres hvert år med flaghejsning kl. 7, og vi synger flagsangen. Om aftenen er der tillige en lille højtidelighed, hvor vi mindes 29. august ved en tale af forstanderen.

Den største og højtideligste dag på kollegiet er 4. maj, der er den første dag i kollegiets private tidsregning. Jeg skal her give Dem et billede af denne vor højtideligste dag ved at fortælle om den sidste 4. maj-fest. Efter at have spist smørrebrød i festsalen samledes kollegianerne for at høre 4. maj-budskabet, og derefter overværede man, at en afdeling af det fakkeltog, der var arrangeret til Flakhaven i anledning af, at det var den tiende 4. majdag, startede fra kollegiet. Efter at lysene var blevet tændt i vinduerne, samledes man i festsalen, hvor kollegiebestyrelsens formand, borgmester Werner, bød velkommen og gav ordet til direktør Lauritz Sand, en af Norges største modstandsmænd i den norske frihedskamp. Direktør Sand talte om norsk og dansk ungdom og deres ofre i modstandskampen. Aftenen sluttede med underholdning af Axel Wellejus.

Meningen med dette lille indlæg er at give et indtryk af det karakteristiske ved 4. Maj Kollegiet, og jeg håber, at alle, som har læst dette, har fået det indtryk, at vi bor rart og har det rart med hinanden på Frihedskollegiet, så at jeg derved har anbefalet det for tidligere elever fra Glamsbjerg Friskole.

Nils Christiansen.

Noter.

Lærerinde frk. Karen Nielsen har i det sidste års tid haft vrøvl med helbredet. Hun har været indlagt både i Odense og i Assens, og det har været strengt for hende. I efterårsmånederne synes vi dog, at det er gået fremad, meget endda. Men vi savner hende, hver gang der foregår noget på skolen, for det kan hun endnu ikke klare at være med til. Hilsner fra gamle elever vil glæde hende, adressen er: Hvilehjemmet, Køng, Glamsbjerg.

Dagen efter elevmødet modtog vi et telegram fra Vancouver med følgende ordlyd: Remembering the atmosphere in our old school we send the best wishes for the future. Jes, Lis, Bjørn.

Vi takker; det rørte os dybt, som trofasthed altid gør. Andetsteds i dette årsskrift findes forklaringen på, hvorfor telegrammet var fra Vancouver (se: Nyt fra gamle elever).

Lærer Halvor Brøchner, der fra Glamsbjerg kom til Vojens og derfra til Varde som civilundervisningslærer, er i sommer blevet gift med *Elsa Marjatta Alatalo* fra Loima i Finland. Han traf den finske pige første gang i toget mellem Åbo og Tammerfors, da han og lærer Planck var på rundtur i Finland sommeren 1950. Hun havde været i Danmark under krigen og talte dansk. Det sidste halve år før brylluppet havde hun opholdt sig på et dansk sygehus som sygeplejerske.

Rasmus Bjørgmose (Bjørnemose) er – som det vil være nogle kendt – nu lærer og skoleleder i Sarqaq pr. Jakobshavn i det nordlige Grønland. Det er et ret stort udsted (228 indbyggere). I et brev af 29. marts giver han bl. a. en malende beskrivelse af den storslåede natur omkring Sarqaq. Rasmus fortæller også, at han har nok at bestille: »I vinter har min timeplan set sådan ud:

30 timer i skolen og 12 timer i dansk med udstedsbestyrerens børn – det hører med til mit faste arbejde – 4 timer i aftenskolen, 3 timer, hvor jeg selv lærer grønlandsk og 3 timer, hvor jeg underviser en ung pige i dansk som forberedelse til sommerens store begivenhed, den nye Grønlandsfilm, en spillefilm i farver, som fortrinsvis skal optages her på stedet, og hvor denne pige skal spille en hovedrolle«. Når dette læses i årsskriftet, har den omtalte film haft premiere herhjemme (6. novbr.). De, der har set den eller får den at se i den kommende tid (og det bliver vist mange), kan jo tænke på, at »Qivitoq« eller »Fjeldgænger« er optaget i Rasmus Bjørgmoses skoledistrikt, og at han har givet danskundervisning til den unge Dorthé Reimer, grønlanderpigen, der har en stor rolle i filmen.

18. oktober fyldte frk. Marie Espensen 65 år. Det foregik i stilhed. Hendes venner vil vide, at dette er ingen aldersgrænse, og frk. Espensen er da også i sit gamle arbejdstempo stadigvæk. En overraskelse vil det jo nok være, at hun i vinter har givet efterskolepigenes gymnastik fra sig. Dette er, vil mange give os medhold i, en meget stor forandring for skolen. Nu har fru Kirsten Juul overtaget denne opgave.

21. oktober fyldte fru Anna Skriver 75 år. Der var familiefest i æresboligen, og der indløb mange hilsner til dagen. Fru Skriver selv synes aldeles upåvirket af tiden. Hun løber rask sine ærinde, som hun altid har gjort. Det trit, en skolemor kommer i under sit arbejde, synes det ikke muligt at komme ud af.

Til oktober overtog hr. og fru Kvistgaard ledelsen af Vormark friskole på Sydfyn. Vi ønsker dem held og lykke i arbejdet. Til afløsning ansattes en ung norsk lærer, hr. Norman Lindtner fra Bergen. Da lærer Berg Olsen fra november skulle aftjene sin værnepligt (telegraftropperne, Aarhus), blev lærer Elon Rasmussen, Aarhus, ansat her. Hvoraf det fremgaar, at indbyggerantallet holdes uforandret i Glamsbjerg og Aarhus.

På vinterskolen underviser endvidere foruden den faste lærerstab fru Tove Harreby-Hansen, Glamsbjerg (gift med Bent Harreby-Hansen) og lærer H. Pedersen, Kærum (sløjd).

Heller ikke romantikken er uddød i Glamsbjerg. I sommer-

ferien lærte lærer Kongstad en ung hollandsk dame at kende. Til jul fejres bryllup i Amsterdam, hvorefter parret tager bopæl på Old Gyde (Glamsbjerg). Frk. Anneke Janse har allerede været på besøg her. Hele skolen har været optaget af begivenheden; der har været tegnet hjerter på tavlerne i alle klasseværelser. I 3. klasse stod under hjertet: Kongstad og pigen. De arme unger vidste nemlig ikke, hvad lærer Kongstads tilkommende hed, eller også har navnet været dem for udenlandsk.

Sommerferien fandt som sædvanlig lærerstaben spredt for alle vinde. Frk. Espensen var på biltur i Tyskland, lærer Worm i England med et hold elever, lærer Uhrenholdt i Nord-Sverrig, og familien Olsens Austin (en afløser af den lille røde Ford) nåede så langt syd på som til Avignon. Lærer Berg Olsen havde 7. klasse med på tur til Bornholm, var derefter på kursus i Ollerup og endelig i England. Ingen af os havde dog tilnærmelsesvis det udbytte af ferien, som lærer Kongstad kan opvise.

18. januar talte dr. Elisabeth Nordentoft her om Een Verden. Det var en meget fin aften.

21. marts talte lærer Nymann Andersen om sin amerikarejse og viste lysbilleder. Atter en fin aften.

Atter i år gav friskolens folkedansere opvisning ved børnegymnastikstævnet på Frøbjerg. Årsskriftet bringer billede.

Nyt om gamle elever.

Her er nogle oplysninger om, hvordan det er gået de efterskole- og kursuselever, der i 1957 har 10-års jubilæum, altså de efterskoleelever, der sluttede skolen i marts 1947, og de præliminarister, der forlod kursus sommeren 1947.

Vi har bedt dem sende oplysninger om sig selv, og herunder er det indkomne materiale, redigeret og tildels forkortet af undertegnede.

Det har atter været interessant og morsomt at modtage kort og breve fra jer. Mange giver udtryk for overraskelse over, at Glamsbjergtiden nu ligger næsten 10 år tilbage. F. eks. skriver en:

»Tænk, at man nu kan runde et jubilæum! Da man selv gik på skolen, og der mødte 10-års jubilarer op til årsmødet, anså man dem jo for temmelig ærværdige damer og herrer. Og nu er man altså selv nået så langt, – heldigvis uden at føle sig særlig ærværdig«.

Må jeg benytte lejligheden til at rette en særlig henvendelse til alle I jubilarer om at komme til elevmødet næste sommer. Det tror jeg, både I og skolen vil have glæde af. Aftal med hinanden at mødes! (For resten har netop dette eksamenshold været særlig trofast til at vise sig ved elevmøderne – forekommer det mig – så vi får nok også mange af jer at se til sommer).

Gunner Planck.

Efterskolen 1946-47.

Erik Clausen rejste den 5. marts til Canada. Det er hans moder, der i et brev til mig fortæller dette. Erik var ellers udlært karetmagersvend. Han begyndte at lære hjemme hos sin fader, men uddannede sig færdig ved

bilarbejde hos sin broder i Voldtofte. Så fulgte 1½ år tjenestetid ved luftværnet, og derefter atter karetmagerarbejde, først i Næsby og siden i Odense, til han fik lyst at komme ud at se sig om og foretog den lange rejse. Erik arbejder hos en tømrer, hvor der er 8 mand ansat – mest danskere. Han tjener 1½ dollar i timen. Det kan nok mærkes på Eriks moders brev, at det har været lidt vemodigt at tage afsked ved afrejsen til Canada – noget sådant er jo naturligt for en moder, og Erik er den yngste af 9 søskende. Men han er flink til at skrive hjem. Om nogen skulle have lyst til at sende ham en hilsen, kan de her få adressen: Erik Clausen, Box 857, Drumheller, Alta, Canada.

Lars Bang arbejder ved landbruget hjemme på Helnæs, og det har han gjort i 5 af de forløbne 10 år. Af de øvrige år har han været ude at tjene de to, soldat i andre to, og endelig to halvår på henholdsvis høj-skole (Rønshoved) og landbrugsskole (Dalum).

Else Hansen opholder sig i England og har været der de sidste 15 måneder. Det er hendes fader, der skriver dette til mig, og han har sendt min skrivelse over til hende, men der nåede ikke at komme brev fra England før redaktionens slutning.

Thora Knudsen var ca. 5 år på Skårup Seminarium, hvorfra hun blev dimitteret 1953. Derefter blev hun ansat som lærerinde ved Halskovskolen i Korsør, hvor hun har været siden. I 1951 blev hun gift med Jørgen Jühne (lærer), Korsør, og de har to drenge, Peter og Karsten på 4 og 1 år. Fra sommerferien i år har *Thora Jühne* fået nedsat timetal, 30 timer om ugen, hvoraf 18 timer er dansk, medens resten overvejende er gymnastik med de store piger. Thora fortæller desuden, at hun ved siden af skolen, mand og børn i de sidste år har haft en del arbejde i den lokale dramatiske forening, og at interessen herfor nok ligger helt tilbage til hendes første forsøg på efterskolen. Adr.: Nygade 40¹, Korsør.

Jakob Risbjerg kom efter skoleopholdet i lære på maskinværkstedet derhjemme i Haarby. Derefter var han en vinter på Frederiksborg Høj-skole. Så kom soldatertiden, først ½ år ved 6. regiment i Padborglejren, derefter over radiokorporalskolen i Høvelte til Vordingborg som korporal. Juni 1953 begyndte Jakob som værktøjsmager i København, hvor han var til sommerferien 1954. Under en ferierejse gennem Sverige til Kiruna og Narvik fik han arbejde på en maskinfabrik i Småland, og efter et års ansættelse her blev Jakob værkfører i en af afdelingerne. Han har nu forladt Småland, men ikke Sverige, idet han 1. november tiltrådte en ny stilling i Stockholm.

Hanne Mortensen har fået huslig uddannelse på forskellige gårde i Sønderjylland, så hun nu sikkert på udmærket vis bestrider sit hverv som husmoder i Lunderup pr. Rødekro, hvor hendes mand arbejder som traktorfører på Rødekro savværk. Hanne blev for 5 år siden gift med

Chr. Jørgensen, de har to børn på 4 og 1 år og bor i et lille hus med have.

Knud Erik Axelsen var først to år ved landbruget, men gik så over i mejerifaget og uddannede sig på mejerierne i Gummerup og Ørsted. I soldatertiden var han først på Bornholm, så på korporalskolen i Sønderborg og senere i fire andre byer. Herefter var Knud Erik på Turup A/M, og så kom turen til Dalum Mejeriskole, hvorfra han fik eksamen i foråret. Nu er han endelig ved Hjørring A/M. Sluttelig må vi huske at få med, at Knud Erik 25. februar blev gift med Anna Hansen, der er fra Helnæs. Adr.: »Brunbakken«, Sæbyvej, Hjørring.

Anne-Lise Albrechtslund drager snart som nygift til en anden verdensdel, men lad os begynde forfra: Efter Glamsbjergtiden tog Anne-Lise en stilling hos en ung lægefamilie i Odense, hvor hun særlig skulle tage sig af tre småbørn. Her fik hun lyst til sygeplejegerningen, som hun påbegyndte efter et års ophold hos direktør Tafdrup i København. Efter sygeplejeskolen og knap en måneds tjeneste på amtssygehuset i Odense måtte hun desværre på grund af sygdom give op. Men stillingen i København stod stadig åben for hende, og kort efter tiltrådte hun den atter. Nu har hun været der i 6 år og i den tid fået stadig større opgaver pålagt, fra børnepasning til også at stå for husholdningen i et stort hus. Herudover har hun på aftenkursus dygtiggjort sig i bl. a. sprog og kontorarbejde. 15. november forlader Anne-Lise imidlertid sin plads og tager ophold hos sine forældre. Hendes kæreste, der har været 2 år i Afrika som elektromekaniker, kommer hjem i midten af december, og i begyndelsen af det nye år skal de giftes. Så rejser de sammen til Afrika, hvor de foreløbig vil blive et par år.

Carl Drud havde forskellige pladser på vestfynske gårde, indtil han i vinteren 1951-52 var på Bornholms Højskole. Carl giver udtryk for stor glæde over opholdet her, og han holder forbindelsen vedlige ved at tage derover til elevmøderne. Men forøvrigt er han tilsyneladende meget indtaget i vor østlige klippeø, idet han tilbragte sin soldatertid (afbrudt af ophold på sergentskole) i Rønne, og desuden derefter var et halvt år på en gård ved Gudhjem. Nu har Carl så været to år hjemme i Vistorp.

Jens Kr. Aarosin Madsens løbebane ligner meget Knud Eriks: først på et par gårde (som fodermester) og derefter til mejerifaget. Jens Kristian blev uddannet på mejerierne i Flemløse, Ørbæk og Ødis. I stedet for militærtjeneste, som han blev fritaget for på grund af en ondartet mellemørebetændelse, han havde haft, tog han et halvt år på Askov Højskole. Derefter fulgte ophold på Ladelund Mejeriskole, hvorfra Jens Kristian tog eksamen i april dette år. Så gik turen til Sjælland, til andelsmejeriet »Landmandslyst« i Østed, hvor han nu arbejder som fyrbøder og maskinpasser. Jens Kristian slutter sit brev således: Jeg

er ugift endnu, men har været forlovet i $2\frac{1}{2}$ år med en pige fra Aarhus-egnen, så det ender jo nok med, at jeg bliver gift inden så længe.

Knud Erik Storm har i så godt som alle årene arbejdet praktisk ved landbruget, enten derhjemme på Helnæs eller i forskellige pladser (3 på Fyn, 1 i Jylland). Arbejdet har været afbrudt af 1 år ved militæret, og her opnåede Knud Erik at blive landsskytte for forsyningstropperne. Sidste vinter var han på Dalum Landbrugsskole. Endvidere har han i sommer arbejdet på en 100 ha stor gård i Bayern, hvor han har haft en god og oplevelsesrig sommer. Er i vinter hjemme.

Erik Jørgensen er landmand, men var $1\frac{1}{2}$ år soldat i København. De sidste par år har han været i Jylland, på gårde ved Kolding og Bevtøft. Men i vinter er han på Odder Højskole, hvor han også agter at uddanne sig til kontrolassistent.

Inge Johns Nielsen har, siden hun rejste fra Glamsbjerg, haft plads i huset forskellige steder, bl. a. i Norge $1\frac{1}{2}$ år. I sommeren 1950 var hun på Frederiksborg Højskole. Nu er Inge økonomaelev på amtssygehuset i Næstved. Hun blev gift d. 17. okt. med en Næstved-lærer (Poul Larsen), men det er meningen, hun vil gøre sin uddannelse færdig. Elevtiden er 3 år, og hun mangler 1 år samt $\frac{1}{2}$ år på diætsskole i København. Inge Larsens adresse er: Præstøvej 132, Næstved.

Henry Reinhold Jensen har gjort karriere inden for manufakturbranchen, idet han har en god stilling som afdelingschef i København. Og så er han blevet gift med Lis Ibsen. Adr.: Thingvalla Allé 21, København S.

Jørgen Jeppesen har – bortset fra 18 måneder ved livgarden og et halvt år på Ladelund Landbrugsskole – været praktisk landmand først derhjemme og siden landvæsenselev på »Wilhelmsborg«, »Frijsenborg« og »Agernæs«. Fra landbrugsskole kom Jørgen til »Brendegård« ved Korinth som forvalter, og siden 1. maj har han været forvalter på »Rødkilde« ved Ulbølle. Gården ejes af en københavner, som han så driver gården for.

Esther Aagaard Nielsen fik i 1953 efternavnet Andersen, idet hun blev gift med snedker Svend Andersen. Esther blev først uddannet hos isenkræmmer Harreby-Hansen, hvorefter hun var i huset en kort tid i Norge. Derefter har hun været ansat i Nørresundby Bank ca. $1\frac{1}{2}$ år. Efter giftermålet kom hun atter til isenkræmmer Harreby-Hansen, hvor hun har været til 1. september i år. Adr.: Gravene 6, Glamsbjerg.

Ejvind Milling Jensen har på Flemløse Maskinfabrik uddannet sig som smed og maskinarbejder. Som svend har han haft arbejde på maskinfabrikker i Odense, Nyborg, Tommerup, Flemløse og er nu atter på Tommerup Radrenser- og Værktøjsfabrik. Han har giftet sig med Hilda Petersen, og de bor i Tommerup. Sluttelig nævner Ejvind, at han og hans kone har spekuleret på at udvandre til Canada til sommer. De bor Tallerupvej 17, Tommerup.

Svend Storm har lært karetmagerfaget. Efter læretiden soldat i 18 mdr.

Nu arbejder Svend i Voldtofte, men bor Søndergade 60 i Glamsbjerg.

I den forløbne sommer har han giftet sig.

Gudrun Christensen hedder nu *Lunddal Madsen* til efternavn. Gudrun tjente 2 år på Langesø Slot som stuepige, og her blev hun kendt med sin mand Frederik L. M., som hele året arbejder på Farstrup Stolefabrik. De blev gift i 1950 og har nu to piger på 6 og 1 år.

Anders Larsen havde først pladser ved landbruget tre steder. Så var han på Vallekilde Højskole, hjemme en sommer og aftjente dernæst sin værnepligt ved livgarden. Efter endnu en plads på en gård var Anders elev på Ladelund Landbrugsskole. Nu er han hjemme på Birkebæk i Strandby.

Hansine Christensen har det sidste år været husjomfru på Københavns kommunes børnehjem »Spanager«, St. Skensved på Kjøgeegnen. Her er ca. 60 svagtbegavede børn. Forinden har hun haft plads som husjomfru på et par herregårde. Hansine har også opholdt sig et år på Island, idet hun havde en plads i Reykjavik. Herfra havde hun lejlighed til at komme ud over det meste af landet i ferier.

Jens Ove Top tog præliminæreksamen og var derefter 3 år på Rungsted statsskole. Student 1952. Har siden studeret ved Polyteknisk Lærestalt, taget 1. del og skal op til »forprøve« til jul. Venter at blive civilingeniør januar 1958. Gift – naturligvis med en fynbo, som hedder Kirsten og er fra Ejby. Jens Ove skriver, at han og hans kone lever dejligt sammen, men fører en forjaget tilværelse. En søn på 8½ måned hedder Søren Top – kort og godt. Jens Oves kone er telefonistinde ved KTAS, ikke af lyst, men for at økonomien kan klares. Ægtefællerne håber dog med tiden at kunne bytte roller, selv om det går godt for Jens Ove med at passe Søren.

Margrethe Hansen hedder nu *Pedersen*, idet hun er blevet gift med landmand Poul Pedersen. De bor hjemme i Strandby og har to små piger, Signe og Karin.

Eksamensholdet 1947.

Anne Marie Risbjerg – nu *Anne Marie Lai* – tog studentereksamen fra Sct. Knuds gymnasium i Odense 1950, lærereksamen fra Th. Langs seminarium i Silkeborg 1952 til jul og blev gift samme jul med en lærer. Anne Marie var lærerinde i Silkeborg ½ år og kom sommeren 53 til Aarhus. Familien Lai er på tre personer, den lille Marianne blev et år i november. Adr.: Sct. Markus Kirkeplads 24², Aarhus.

Erik Pilegaard bestod i 1952 lærereksamen fra Odense seminarium. Efter et tre måneders vikariat i Brobyværk fulgte soldatertjenesten – i Aarhus. Og fra 54 har Erik været lærer i Svendborg, hvor han bor Sct. Jørgensvej 16.

Karen Margrethe Hansen – nu *K. M. Knudsen* – var efter eksamen først på en ferietur til Norge, men havde derefter forskellige pladser i huset, dels på Fyn, dels i Jylland. Sommeren 1951 var Karen Margrethe på Bornholms Højskole, og det var en dejlig og oplevelsesrig tid for hende. I oktober samme år blev hun så gift. Hendes mand hedder Børge Knudsen og er fra Nr. Broby. De bor i Bregnemose lige i nærheden af hendes forældre og har to børn, den 3½ årige Kurt og Eva, der er godt ½ år.

Karen Thorlunds beretning er skrevet med grønt blæk, men også på anden måde har den sin egen kulør, hvorfor jeg tillader mig at bringe den: »Efter i et års tid at have siddet i bur hos Thrige i Odense brød jeg ud og ombyttede rekvisitionerne med levende materiale. Jeg blev elev på Odense kommunes optagelseshjem og var derefter et år i Gentofte hos en privat familie, hvor jeg passede tre børn – og ellers havde gode dage i sommerhus ved Gilleleje. Fik mod på livet og luft under vingerne og stak så en dag i trav over bølgens blå... Irland var målet. ½ år var jeg nurse hos en engelsk-rumænsk diplomatfamilie 13 km syd for Dublin. Det hjalp på mine engelsk-kundskaber... og på min udlængsel. Jeg var kureret! 1950–52 var jeg elev på Odense Børnehaveseminarium og har efter endt uddannelse haft stilling på børnehospital og i børnehave i Odense og i Nykøbing Mors og har nu (som mange andre fynboer) mere eller mindre frivilligt for en tid slået mig til ro i København, hvor jeg er ansat i en Røde Kors-børnehave. På vejen fra Mors til København gjorde jeg et halvt års tid holdt i Askov, hvor der, som nogle måske ved, ligger en ret fordomsfri højskole«. Adr.: Uraniavej 21, København V.

Tove Larsen – nu *Tove Bisgaard* – var det første halve år på sagfører-kontor i Odense. Derefter fik hun ansættelse på Rigstelefonen i Odense, hvor hun var, til hun i maj 1955 blev gift med ingeniør Jørgen Bisgaard. De bor nu Gasværksvej 4 i Aalborg.

Karen Kej har holdt sig på kontorvejen. De første to år var hun i Assens, men har siden da været i Odense på Fyens Sækkekompagni A/S, de sidste fire-fem år som kassererske. Bor vist hjemme i Kirke Søby.

Jørgen Lehrmann Madsen har uddannet sig som elektriker i Faaborg, hvorefter han var på fabrikken Grand i Nr. Aaby. Jørgen aftjente sin værnepligt i Esbjerg, bl. a. sammen med Kaj Malmos. Nu går han på sidste år på Aarhus elektroteknikum. For ca. et år siden blev han gift med en Faaborgenser. Jørgen minder mig om, at vi sidst så hinanden for 7½ år siden – ved Lingiaden i Stockholm 49. Ja, foruden mange andre gode minder fra dette store gymnastikstævne husker jeg også, at jeg traf adskillige af mine tidligere Glamsbjerg-elever deroppe. Det var morsomt at hilse på dem i gymnastikdragt i Stockholm. Adr.: Haraldsgade 33, Aarhus.

Karen Olling fik efter præliminærkursus mere kostskoleophold, nemlig i Nyborg, hvor hun tog nysproglig studentereksamen. Karen fortsætter: »Det blev endelig tandlægestudiet, jeg valgte – og det er jeg glad for (II del til sommer – det skal nok passe, det bliver ved elevmøde-tid, jeg ville ellers gerne kigge ind)«. Hun slutter: »Det var morsomt at blive mindet om en dejlig tid«. Tak! Adr.: Haderslevgade 25⁴, København V.

Poul C. Bodi fik først en treårig kontoruddannelse i en automobilhandel i Svendborg, herunder handelsmedhjælpereksamen. 1950–51 »medlem af det kongelige danske artilleri – herunder et halvt års landsforvisning til Bornholm«. Derefter 2 år på D. O. M. I. i Glostrup og fra 1953 på General Motors International i København (reservedelsafdelingen). Poul har i sommeren 1956 bestået første del af H. D.-studierne ved Handelshøjskolen og han forsøger nu at klare diplomprøven i salgsorganisation og reklame, men han regner med, at der vil gå 2 à 3 år med det. Adr.: Alhambrevej 3², København V.

Eva Ejdrup Hansen – nu *Eva Tom Christensen* – var først elev på Finseninstitutets laboratorium og senere ansat samme sted, indtil hun blev gift med Tom Christensen – kemiker hos SAS. De bor i Taastrup og har en lille pige, Hella, på 1½ år. Så nu nøjes Eva med at være husmoder. Adr.: Roskildevvej 66 c, Taastrup.

Ellen Helene Nielsen – nu *Ellen H. Mortensen* – blev uddannet som boghandler hos Hempel i Odense, kom derfra til Lyngby, og efter at hun er blevet gift, har hun haft en halvdagsstilling i Birkerød, hvor hun nu bor, men den har hun nylig frasagt sig. Ellens mand er trafik-assistent. De er meget glade for at være i Birkerød, bl. a. på grund af den smukke natur, der er overalt deromkring. Adr.: Stiholmsvej 9, Birkerød.

Kirsten Elise Hansen har på Skaarup Seminarium uddannet sig til lærerinde, og som sådan virker hun nu på Vestre Skole i Middelfart. Kirsten tilføjer, at hun befinder sig godt derved, men at det hele jo er forholdsvis nyt endnu, idet det først var nu i sommer, hun blev dimitteret. Adr.: Norgesvej 22, Middelfart.

Kirsten Harreby-Hansen er korrespondent og har været sekretær på Slakteriernes Forskningsinstitut i Roskilde, et af verdens største institutter af sin art. Men Kirsten foretrækker Fyn fremfor Sjælland og har siden 1. januar 1956 været ansat som sekretær på Munke Mølle i Odense. Dette arbejde er vældig interessant og meget alsidigt, omfatter bl. a. reklame, rationalisering, personaleanliggender, korrespondance, stenografi, tilrettelægning af demonstrationer o. s. v. I sin fritid dyrker Kirsten bl. a. sprog, engelsk, tysk og tysk stenografi, og forsøger i det hele taget at få så meget ud af tilværelsen som muligt. Hun har været gift, men er det ikke mere og har taget sit ungpigenavn igen. Adr.: Munke Mølle A/S, Odense.

Quolsgaard Røge gik videre i mejerifaget og fik eksamen fra Dalum Mejeriskole. Efter et år som orlogsgast i marinen fortsattes studierne, nu ved Landbohøjskolen i København. Herunder arbejdede Quolsgaard også praktisk som forvalter på et mejeri og som formand på en smøre-ostfabrik. Efter sin eksamen i 1953 kunne han så tituleres som mejerilingeniør. Nu ansat i Statskontrollen med mejeriprodukter. Arbejdet er inspektion af mejerier og dermed beslægtede virksomheder (produktions- og eksportkontrol) på Fyn, Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. I sommeren 1953 blev Quolsgaard gift med Gerda Petersen. De har ingen børn, men nyrehvervet Folkevogn og bor Rosenørnsvej 41, Odense.

Erik Zachariassen kom i lære hos en manufakturhandler i Aabenraa til sommeren 1951, da han begyndte på Niels Brocks handelshøjskole, og opholdet her var Erik meget glad for (han havde desuden den glæde at blive valgt til elevrepræsentant). Efter tre dejlige måneder i London på Den danske Købmandsskole blev han så soldat og sergent. For godt et år siden kom han ind i manufaktur en gros S. Seidelin A/S, København, hvor han mener at have en reel chance for at stige i graderne. 23. oktober 1955 gift med »verdens sødeste kone«. Hun »hed« Bodil Lange, og deres datter hedder Anne Mette. Deres toetages rækkehus er beliggende Ejbyvej 175 A, Rødovre, Vanløse st.

Jes Jessen og *Bjørn Mølgaard* er begge rejst til Canada. Bjørn rejste sammen med sin kone 1. marts i år, og Jes rejste alene 1. april. Men 1. november fløj hans kone, Else (f. Hansen, fra klassen året før) derover med begge børnene, der er 4 og 1½ år. Forinden havde hun bl. a. sagt farvel til Poul Bodi, og i lufthavnen vinkede Bothilde Honoré farvel! Jeg har fået oplyst, at både Bjørn og Jes lader til at være godt tilfreds med forholdene derovre. Men Jes har jo været ude i den store verden før! Han arbejdede først en tid i Sverige. Så soldat i Aarhus og ved brigaden i Tyskland. Derefter på en farm i Afrika. Om nogle af sine oplevelser der nede fortalte han muntert i årsskriftet for nogle år siden. Med en norsk hvalfangerbåd var han dernæst på færd i det sydlige ishav to gange, og kom hver gang hjem med 16–17.000 kr. Så kom tiden, hvor han sammen med Bjørn drev et firma i papirbranchen i København – senere selvstændigt. Men det blev en skuffelse, og i de senere år havde Jes en stilling som lagerforvalter, medens Else havde halvdagsarbejde i telefonhuset. De havde begge videreuddannet sig, hun i engelsk handelskorrespondance, medens han havde taget ejendomsrådgivereksamen. Men udlandet drog igen. I den første tid i Canada var Jes murer, men nu har han en god stilling i sportsafdelingen i en stor forretning i Vancouver.

Bent Pilegaard er også i Amerika, vistnok i Californien. Han skal have besøgt Jes i Vancouver. Men om Bent ved jeg ikke mere.

Niels Henning Bøgner har også været i Canada. – Efter skolen var han landvæsenselev og på Lyngby Landbrugsskole, hvorfra han rejste til

Canada, og her var Niels Henning ca. 3 år. Arbejdede som mekaniker og det sidste år som maskinmester på en lille kystbåd på Stillehavet. De to sidste år har han opholdt sig i Vester Aaby, hvor han har købt nabogården til sine forældres. Ugift.

Mogens Lykke Olsen var hos landinspektør Jacobsen, Haarby, de første 5 år. Begyndte derefter på studenterkursus i Odense, men brød af efter ca. 1½ års forløb og er nu guldsmed i Odense, nærmere betegnet i »Den fynske Guldsmedie«. Mogens er ikke blevet gift, men indrømmer at være »stærkt« forlovet.

Fra november til november.

Kære gamle elever. Årets hjul har drejet sig en omgang. Årbogen skal atter afsted til gamle elever og venner med hilsen og bud fra livet her på skolen. Det er ellers svært at samle sine tanker om andet end den uro, der hersker ude i verden, især den skæbne, der i disse dage er overgået Ungarn, må fylde en med sorg og bekymring, men som min mand sagde ved åbningsmødet i søndags: »Vi må samle os om vort arbejde og de opgaver, vi hver især har, selv om vi ikke kan undgå at være påvirket af situationen«.

Vi begyndte den 2. november i fjor med et efterskolehold på 78; selv om vi har et dejligt stort undervisningslokale og en lignende spisetue, mærkes det alligevel, at vi er blevet mange. Mon det ikke for mange nye elevers vedkommende føles som at færdes i en labyrint eller noget i retning af at sidde i en karrusel; nå, det går vel alligevel sådan, at efterhånden som man kommer ind i den daglige arbejdsrytme, finder man sig tilrette med pladsforholdene.

Foruden arbejdet i skolestue, sløjde- og gymnastiksal har vi jo haft vore fester, møder og sammenkomster som sædvanlig. Midt i december kom den traditionelle indbydelse fra »realerne« til »efterskolerne«, og man fik lejlighed til at studere hinandens dansefærdighed og øvrige selskabelige evner. Folkedansen indtog som sædvanlig en fremskudt plads i vinterens arbejde. Frk. Espensen og Else Christensen sled med et hold på 80 hver fredag.

I dagbogen står 9. december: »I dag faldt den første sne«. Stor glæde hos ungdommen. De små elever i første klasse var især henrykte. »Vi har sulet hele efterskolen«, sagde de, »de er gået ind, for de turde ikke være herude«.

Vore folkedansere i hallen på Frøbjerg.

Den 10. december havde gymnastikforeningen møde med uddeling af idrætsmærker, lysbilleder af Svend Mose, kaffebord og dans. Den 13. begyndte vi at forberede vort julemøde og alle på skolen deltog. Der var stor travlhed i køkken og stue. Et hold bagte luciakager, nogle bandt julebukke, andre bandt små adventskranse, drengene satte nåle i lys, og en flok piger hjalp fru Kvistgaard med at lave marcipankonfekt. Alle havde travlt, nogle især med at spise brunkager, og snakken gik.

Til julemødet den 14. december var der kommet mange forældre, tåge og glat føre hindrede en del langvejs fra i at komme, men vi havde en god aften ved de julepyntede borde. Min mand talte, lærer Vaarning og hans børn spillede for os, og vi sang advents- og julesange. Den sidste søndag inden jul er det skik, at de boende elever bliver på skolen; adventslysene er tændt, og vi følges ad i kirke. Om eftermiddagen var vi en dejlig tur i skoven, og i mørkningen holdt vi »julestue« her oppe i stuerne. De sidste dage inden juleferien er festlige, alle er grebet af travlhed og forventning. Den allersidste dag, inden man tager hjem på juleferie, er nu den allermest spændende; alle vegne bliver der pyntet med gran, lys og flag; på skolens tavler, som til daglig er

Gøngehøvdingen.

fyldt med tørre tal og læresætninger, er der tegnet dansende og springende nisser og trolde – en julegris halser afsted for at undgå sin skæbne. Om aftenen spilles der komedie, i år var det Hostrups »Feriegæsterne«. Uhrenholdt havde instrueret. Da det var overstået, gik dansen lystigt til lukketid. Næste formiddag kl. 11, samles vi alle i salen. Det sidste lys på adventskransen tændes, vi synger »Det kimer nu til julefest«, og min mand læser juleevangeliet. Når vi så til slut har ønsket hinanden glædelig jul, har vi fået en dejlig indledning til julen.

Den 7. januar havde de små klasser juletræ, og den 15. holdt unionen en lille fest med dans. Som underholdning var der en såkaldt talekonkurrence. Else Møller Larsen vandt overlegent over både lærere og kammerater. Ved de fleste af onsdagsmøderne talte og fortalte min mand. Nogle gange var der menighedsmøde ved pastor Frankow Pedersen, og ved et af møderne lod lærer Uhrenholdt et af sine danskhold læse scener af »Genboerne«. Det kom de fint fra. I februar var Flensted-Jensen her med sin gymnastikfilm, om eftermiddagen blev der spillet for skolens elever og om aftenen for forældre og gymnastikforeningsmedlemmer. Den 17. februar var alle ned til 3. klasse til en fest-

Gøngehøvdingen.

lig teaterforestilling i Odense. Vi så »Der var engang«, og det var lige noget for både små og store. Den 18. holdt »efter-skolerne« deres fest for »realerne«, der var underholdning af forskellig art, konkurrencer, sange og sketch med små hip til lærere og kammerater. Trods en regulær snestorm var der kommet mange gamle elever, og humøret var højt. 10. marts var det børneskolens tur til at feste, eleverne i 7. klasse havde med Berg Olsen som instruktør indøvet selve »Gøngehøvdingen«. Der var slidt godt i det, og da først gøngerne havde gjort sig fri af genert-heden, sparede de ikke på krudtet; det var et taknemmeligt publikum, og der blev klappet bravt. Den 18. marts havde unionen et møde, hvor gartner Mose viste en film fra Holland; også der blev der danset.

Bødekassen kunne efterhånden opvise en klækkerlig sum, den skulle jo helst anvendes inden efterskolens afrejse, og det blev så besluttet, at man skulle en tur i biografen. Vi fik en hel »dag« ud af det. Om eftermiddagen gik vi ned og så film; da vi kom hjem, var der festmiddag, og derefter fortalte lærer Planck inter-essant om en rejse til festival i Polen. Tilslut var der bal.

Og så nærmer vi os skoleafslutningerne. Dagene begynder at

Feriegæsterne (Julen 1956).

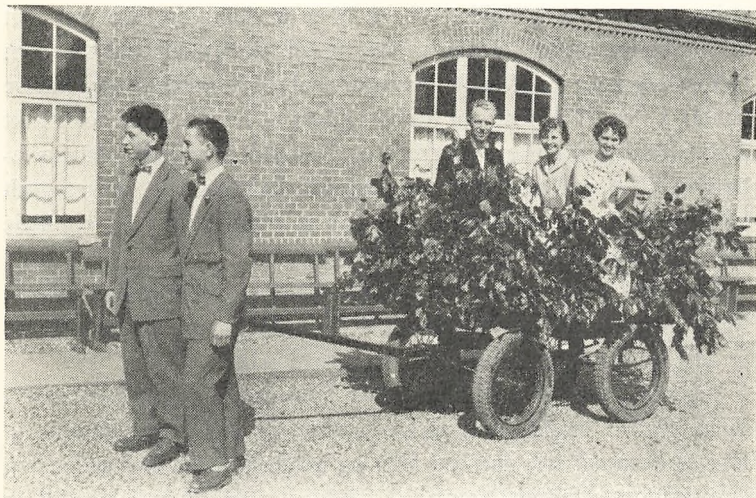
længes, der kommer uro over ungdommen, vejret bliver mildere, og foråret nærmer sig. Når man kommer ind i klasserne er alle vinduer smækket på vid gab, og protesterer man og taler om åbne radiatorer og dyrt brændsel, får man til svar et »puh ha« og »det er så varmt«, og med et opgivende blik til den frossenpind, man er, bliver vinduet lukket. Travlheden indenfor er ikke til at komme udenom, der er så meget, der skal være færdigt. Tempoet sættes op, og der slides som aldrig før i skolestue, gymnastik- og sløjdsal. Der syes på livet løs i hvert ledigt minut, sangkoret må have en ekstra prøve. Kammeratskabet kræver også sit, nu havde man lige fundet sig så godt tilrette med hinanden; venskabsbånd, der er knyttet i vinterens løb, gøres fastere, måske er det et venskab for livet – hvem ved. Poesibøgerne dukker op, der skrives små vers og store vers, undertiden kun et navn, men allermest står der mellem linierne. På det travleste tidspunkt indfinder forkølelserne sig, vi tager os til hovederne, for hvordan skal vi nå det hele, når vi oven i købet skal være syge. Men hvordan det nu går til: en dag er alle mødt op igen, og min-sandten om vi ikke når at blive fotograferet. En lille mannequin-opvisning med de fine kjoler fra håndarbejdstimerne nås også,

Håndarbejdstimernes resultater vises frem.

og den 27. marts er alt klart til årsafslutningen. Første dag er det børneskolens tur, og på anden-dagen må efterskolen holde for. Der er meget at se på for de indbudte gæster: skriftlige arbejder, sløjdarbejder, fin gymnastik og dejlige håndarbejder. Til aftenmaden i gymnastiksalen var der fuldt hus, og der fik vi sangkoret at høre, senere på aftenen dansede 80 børn fra børneskolen folkedans for os; det var som altid en glæde og fornøjelse at se på; også efterskolens opvisning gjorde lykke. I løbet af aftenen tages der så afsked, 7. klasses elever har jo afsluttet deres børneskole nu, og selv om man synes, det skal blive rart at være færdig med den skolegang, så er det alligevel sådan sin sag at sige farvel til kammeraterne. Efterskoleeleverne må igennem den samme omgang – dansen slutter kl. 11, men længe, længe pusles der på værelser og gange. Det er svært at blive færdig den sidste aften.

Efter påske rykkede de nye præliminærelever ind, en stor flok på over 50, som vi måtte dele i 2 hold, kaldet 1. real a og b. I maj begyndte skriftlig eksamen, og vi er så inde i det årligt tilbagevendende kapløb. Børneskolens små klasser havde deres

Vi kører med udmærkelserne!

udflugt til Kratholm, de store børn var på lejrskole i Føns i september.

Den 24. juni havde vi den glæde at modtage 10 af skolens 25-års jubilarer; sammen med fru Skriver og frk. Espensen havde vi en vældig god dag. Desværre var frk. Nielsen syg, så hende måtte vi savne. Dagen igennem blev mange minder drøftet. Selv om det var folk i en sat alder og i fremtrædende stillinger, sad jeg og morede mig over, at de mere og mere kom til at ligne »realdrenge«, efterhånden som minderne om skoletiden tændte sit lys over ansigterne. Det var en dejlig dag, og jeg synes, det er en god ide at mødes som jubilarer. Jeg håber ikke, det bliver det sidste hold, vi skal modtage.

Endnu før eksamen var afsluttet, begyndte elevmødet. Også i år spillede lærerne med nogen assistance udefra komedie. De spillede »Bagtalelsens skole«. Lærer Uhrenholdt havde instrueret, og lærer Klottrup lavet fine kulisser. Søndag var der gudstjeneste i Glamsbjerg kirke, hvor en af skolens gamle elever, Jørgen Larsen, prædikede. Om eftermiddagen var der foredrag af amtsskolekonsulent Land og min mand, bagefter generalforsamling. Ved 16-tiden foretog man pr. bus en køretur ud i det fynske land,

vejret var varmt og dejligt, så det blev en dejlig tur. Det var rart at se mange gamle elever møde op til elevmødet, mange som trofast kommer år efter år. Samtidig med elevmødets begyndelse havde vi en lille fest for dimittenderne, hvor de fik overrakt eksamensbeviser. Elever, lærere og forældre samledes ved kaffebordene i efterskolen, der blev sunget, talt og sagt meget godt både til eleverne og skolen. Det var et flink hold, der opnåede fine resultater. Der var 3 udmærkelser.

Det skal ikke nægtes, at sommerferie er velkommen, når vi først er nået så langt i skoleåret. Vi nød da også stilheden og freden og samlede kræfter til det næste nap.

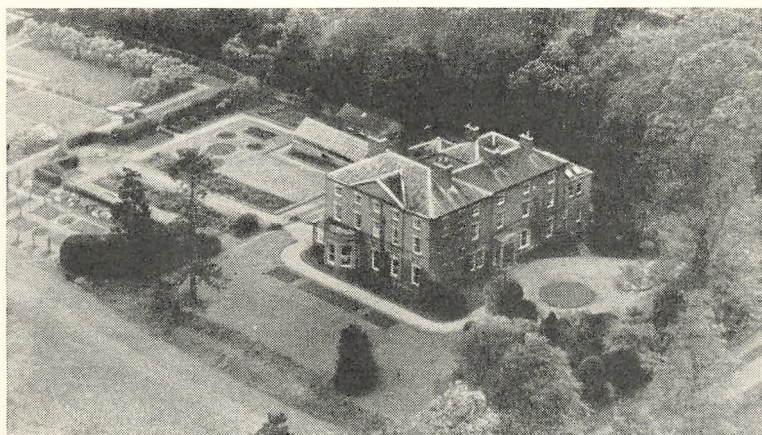
Jeg må huske at fortælle, at vi i sommer har fået gymnastiksalen gjort i stand. For gamle elever vil den være ukendelig. Der er kommet nyt gulv og loft, og maler Larsen har malet den i de skønneste farver. Netop i disse dage er den taget i besiddelse af skolens elever.

Vi har haft en god forældredag med mange forældrebesøg. Om aftenen var der et biblioteksforedrag, hvor børnebibliotekar frk. Bender-Petersen talte om børn og bøger. Efter kaffebordet talte min mand om friskolens stilling i den nye skolestruktur.

Og så er jeg vist nået til ende med min beretning om skolens daglige liv i det forløbne år, noget af det vil I jo nok nikke genkendende til, og måske når så en venlig tanke os, der stadig er på den gamle skole, for det er jo alligevel minderne om det, der skete, og det, I oplevede på skolen, der er bindemiddel mellem jer og os. Det er godt for os her på skolen at vide, at mange af jer stadig husker jeres gamle skole, for det er jo sådan, at en skole altid har brug for gamle elevers tanker og omsorg. Og med ønsket om, at Glamsbjerg Fri og Efterskole altid må eje den værdi, der ligger i det, sender jeg jer mange hilsener.

Marie Olsen.

Hill House, Southwell.

England 1956.

I tiden 25. juli til 8. august var et hold skoleelever fra Glamsbjerg – såvel piger som drenge – på genbesøg i England, efter at et hold engelske skoleelever havde opholdt sig i Glamsbjerg sommeren 1955.

Børnene boede i private hjem i Southwell, en lille by med ca. 4000 indbyggere, beliggende i Nottinghamshire. Selv opholdt jeg mig på Hill House, som er en kostafdeling under Minster Grammar School, den skole, de engelske drenge går på.

Det var overordentligt interessant at opholde sig i Southwell, og man kunne ikke undgå at drage sammenligninger mellem Minster Grammar School og Glamsbjerg Friskole.

Minster Grammar School, som ledes af rektor B. J. Rushby Smith, M. A., er en latinskole med et elevantal på 210 drenge i alderen 11–18 år, af hvilke 76 er kostelever. De drenge, som er egnede, kan efter at have gået på Minster Grammar School og fået afgangsbevis herfra komme direkte ind på et universitet. Man må her nævne, at en forudsætning for, at en pige eller

dreng i England kan komme til at studere ved et universitet, er, at de har gået på en Grammar School, en High School eller en Public School.

Selve skolen er flere hundrede år gammel og er en institution af væsentlig betydning for Southwell. Den har en særlig tilknytning til og et nært samarbejde med Southwells tusindårige domkirke, the Minster, f. eks. har skoleeleverne morgensang og morgenandagt i kirken, og nogle af eleverne synger i kirkens kor.

Skolebygningen ligger nær ved kirken. Mange af klasseværelserne har meget gammeldags skoleinventar, bænke, borde m. v., kun fysik- og kemisalen er et virkeligt godt indrettet lokale med rigelig plads, også til elevforsøg, og med et særligt værelse til opbevaring af apparater, kemikalier m. m. Overalt i bygningen er der stengulv i gangene, ligesom alle trapper er af sten, slidte ved brug gennem århundreder.

Der er to kostafdelinger. Et mindre antal elever – normalt 16 – bor i rektors hus, som ligger over for kirken. Rektors hus er en overordentlig smuk bygning, hvis historie går tilbage til 1550. Hill House, den anden kostafdeling, som ledes af Mr. S. W. Pulford, er bygget i 1810, udvidet og forbedret i 1913 og blev erhvervet af Minster Grammar School i 1952. Efter en gennemgribende istandsættelse fremtræder Hill House nu som en fuldt moderne kostafdeling med store og rummelige værelser. Foruden soveværelser er der tre opholdsstuer for kosteleverne, en stor hall, et meget smukt kontor samt et moderne køkken. Umiddelbart over for Hill House er der et lille hus, som er indrettet til sygehus for kostelever. Denne sygeafdeling ledes af en sygeplejerske.

Præfektssystemet er gennemført fuldt ud. I skoletiden virker en Head Boy, som er ansvarlig. Han har under sig 7 Prefects, som skiftes og virker een dag ad gangen. Endvidere er der 8 Sub-Prefects, som har hver sit specielle arbejde at passe. F. eks. virker en af dem ved mælkeuddeling i skolen og sørger for ro og orden, en anden tager sig af tabte og fundne sager o. s. v. Disse underpræfekter henvender sig i tvivlsspørgsmål til præfekten, hvis støtte de til enhver tid har, men som også har ret til at

gribe ind, hvis han finder det nødvendigt. Præfekten kan så, hvis han ønsker det, få støtte og råd af the Head Boy.

I kostafdelingen Hill House er der 6 præfekter. Såvel i selve skolen som på kostafdelingerne virker præfektsystemet fortrinsligt. Det betyder, at der er ro og orden, når og hvor der skal være det.

Sporten har en fremtrædende plads i engelsk skoleliv. I Southwell spilles der cricket, almindelig fodbold og Rugby. Ligeledes dyrkes der en hel del idræt, løb, spring m. m. Også spejdersport spiller en stor rolle for kosteleverne, der er en stor spejdertrop i Southwell. To af skolens lærere er spejderførere.

Et fag, som der lægges megen vægt på i Minster Grammar School, er sang. Skolen er, hvad vi her ville kalde en sangskole. Også musik (klaver) er et vigtigt fag. Endvidere må det nævnes, at der arbejdes en hel del med skolekomedier.

Om morgenen vækkes kosteleverne kl. 7.15, og der er morgenmad kl. 8.00, morgensang er først kl. 9.15. Timer fra kl. 9.40–12.30, middagspause kl. 12.30–13.45, timer igen fra kl. 13.45–15.45. Resten af eftermiddagen benyttes oftest til sport. Kl. 17.15 drikkes der te. Kl. 18.00–19.15 er der lektielæsning, kl. 19.15 aftenandagt i kirken og kl. 19.30 aftensmad. Sengetiderne er kl. 19.35 for de mindste, kl. 20.15, 20.30, 20.45, 21.15 og 21.30 for de mellemliggende alderstrin, og kl. 21.45 for de ældste. Om lørdagen er der ikke skolegang.

Hvert enkelt hjem i Southwell havde arrangeret ture og udflugter for de danske gæster, og der var også et par fælles arrangementer, nemlig en tur i bus til Derbyshire, hvor vi bl. a. besøgte et gammelt gods, som nu er museum, og hvor vi var nede i nogle underjordiske huler, samt en heldagstur til London, og den sidste aften en fest på Hill House for de danske og engelske børn samt forældre og lærere.

Turen til England var en stor oplevelse for os, og jeg tror, at de bånd, som blev knyttet mellem engelske og danske børn og unge, vil vise sig at være af varig værdi.

Efterskolen 1955-56.

Birgit Aakeson, Flemløse.
Benny Ove Andersen, Holte.
Bent Andersen, Jordløse.
Ernst Villy Andersen, Turup.
Käthe Grethe Andersen, Gilleleje.
Anders Balle, Sandager.
Preben Balle, Naarup.
Poul Brandt, Assens.
Jonna Bækhave, Marstal.
Hans Rasmus Carlsen, Helnæs.
Poul Erik Cramer, Glamsbjerg.
Gudrun Mariane Christensen, Holte.
Gerda Eriksen, Kærungård, Assens.
Else Ernstsén, Naarup.
Anne Marie Fischer, Andebølle.
Ellen Margrethe Garde, Over Holluf.
Marie Nygaard Hammer, Ebberup.
Betty Hansen, Gl. Ebberup.
Bodil Skjellerup Hansen, Naarup.
Erik Hansen, Helnæs.
Gerda Hansen, Naarup.
Grete Hansen, Helnæs.
Hans Erik Hansen, Holte.
Jens Peter Hansen, Sø-Søby.
Lis Thuemose Hansen, Ærø.
Margit Vibeke Hansen, Gummerup.
Niels Hansen, Sandager.
Randi Hansen, Køng.
Hans Chr. Hemmingsen, Nr. Broby.
Jørgen Hoppe, Ebberup.
Birthe Bobjerg Jensen, Horsens.
Birthe Marie Jensen, Korup.
Inger Omø Jensen, Lønborg.
Margit Jensen, Genner.

Glamsbjerg Efterskole 1955-56.

Poul Erik Jensen, Sandager.
 Bodil Jeppesen, Marslev.
 Inger Marie Jørgensen, Brylle.
 Lillian Jørgensen, Nr. Broby.
 Mogens Holtze Jørgensen, Naarup.
 Poul Ingolf Jørgensen, Aa.
 Thorkild Jørgensen, Marslev.
 Kate Kaysen, Langsted.
 Hans Jørgen Vald. Kristiansen, Rungsted.
 Irene Gorm Larsen, Flemløse.
 Birgit Alice Madsen, Korup.
 Carl Elmer Madsen, Sandager.
 Hans Erik Madsen, Ebberup.
 Henning Madsen, Aarup.
 Jørgen Madsen, Ebberup.
 Arne Matthiesen, Barløse.
 Jette Saro Mogensen, Glamsbjerg.
 Inger Mortensen, Horne.
 Erik Nielsen, Akkerup.
 Hanne Nielsen, Nyborg.
 Ib Lyse Nielsen, Barløse.
 Inge Lise Nielsen, Langesø.
 Søren Bech Nielsen, Skovby, Als.
 Bent Tolberg Olsen, Holte.
 Elisabeth Olsen, Glamsbjerg.
 Benny Lunde Pedersen, Voldtofte.
 Inger Overgaard Pedersen, Ellinge.
 Knud Pedersen, Bregnemose.
 Knud Aage Pedersen, Kølstrup.
 Lilian Pedersen, Helnæs.
 Ole Pedersen, Glamsdalen.
 Tove Marie Pedersen, Flemløse.
 Birgit Povlsen, Boltinge.
 Birgit Kristine Rasmussen, Koppenbjerg.
 Birthe Østergaard Rasmussen, Flemløse.
 Peder Rasmussen, Otterup.
 Rasmus Peter Rasmussen, Nr. Broby.
 Mogens Salskov, Glamsbjerg.
 Bent Schärfe, Knarreborg.
 Lene Seedorff, Glamsbjerg.
 Bente Sørensen, Andebølle.
 Inge Sørensen, Brahesholm, Vedtofte.
 Kirsten Sørensen, Kølstrup.
 Thomas Ole Vad, Røsnæs.

Eksamensholdet 1956.

Eksamensholdet 1956.

Lisbeth Andersen, Mullerød.
 Lasse Elfvengren, Nr. Broby.
 Peder Ove Falkesgaard, Skovkrogen, Haarby.
 Elsebeth Frickmann, Glamsbjerg.
 Ib Wagner Hansen, Glamsbjerg.
 Svend Aage Hansen, Gunslev, Nr. Alslev.
 Inge Jensen, Glamsbjerg.
 Marie Nygaard Jensen, Mesinge.
 Ruth Jensen, Assens.
 Else Møller Larsen, Flemløse.
 Margit Kirstine Lavesen, Knarreborg.
 Holger Pedersen, Boelsmose, Oure.
 Ane Vibeke Pedersen, Kærum.
 Poul Henrik Petersen, Glamsbjerg.
 Per Rønne Rasmussen, Aarhus.
 Albert Steen-Hansen, St. Snøde, Langeland.
 Knud Friis Sørensen, Flemløse.
 Knud Thygesen, Søndebro, Langeland.
 Jørgen Toftemark, Knarreborg.

*Vi ønsker gamle og nuværende elever en god jul
og et godt nytår.*

*Marie Espensen, Per og Kirsten Juul. Marie Bolet.
Johan Kongstad, Julie og Rasmus Larsen. Norman Lindtner.
Holger Berg Olsen, Bente og Poul Uhrenholdt Petersen.
Andreas Worm, Elon Rasmussen.
Hans D. Pedersen, Tove Harreby-Hansen.
Kathrine Rasmussen, Anna Skriver, Karen Nielsen.
Anni og Niels Klottrup, Marie og Gunnar Olsen.*

Bestyrelsen for elevforeningen.

Lærer *Gunner Planck*, Jernbanegade 25, Give (formand).

Lærer *Tage Grønfeldt Nielsen*, Odense.

Elev på Frøbelseminariet, *Lise Eg Larsen*, København.

Landmand *Jørgen Larsen*, »Næsgaard«, Sandager, Assens.

Lærer *P. Uhrenholdt Petersen*, Glamsbjerg.

Husk ELEVMØDET lørdag den 29. juni og søndag den 30. juni.

(Bemærk datoerne.)

Elevmødet bekendtgøres normalt ikke på anden måde.

Foreløbigt program:

Lørdag aften kl. 19.30–24.00: Bal.

Søndag kl. 9.30: Flaghejsning.

kl. 10.00: Ungdomsgudstjeneste.

kl. 14.30: Foredrag, generalforsamling,
friluftsskuespil.

kl. 20.00: Koncert og kaffebord.

For deltagelse i mødet betales 5 kr. (søndag alene eller lørdag alene 3 kr.). For kost betales særskilt. Kaffebordet søndag aften kr. 1.50. Ønsker man at overnatte på skolen, må sovepose eller tæpper medbringes.

Regnskab

21. november 1955 til 12. november 1956.

	<i>Indtægt</i>	<i>Udgift</i>
Overført fra forrige år	856 23	
Medlemsbidrag	1 608 00	
Indvundne renter	15 64	
Porto	340 00	448 00
Årsskrift		1 423 83
Elevmøde	889 15	403 35
Forskellige udgifter		63 24
Ialt....	3 709 02	2 338 42
<hr/>		
Girobeholdning		135 38
Bankbeholdning		1 199 67
Kassebeholdning		35 55
Balance....	3 709 02	3 709 02

Ovenstående regnskab er gennemset, og intet fundet at bemærke.

Glamsbjerg, den 12. november 1956.

Marie Bolet.

